

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Barn har rätt att få sin röst hörd

Barnhusets arbete med barn som bevittnat

våld mellan närstående

Elin Stenlycke Fälteke & Josefin Magnusson

Kandidatuppsats (SOPB 63)

VT 2023

Handledare: Anders Jönsson

Abstract

Authors: Elin Stenlycke Fälteke & Josefin Magnusson

Title: *Children have the right to have their voice heard - Barnahus work with children who have witnessed violence between people they have a close relationship with*

Supervisor: Anders Jönsson

Assessor: Marie Sepulchre

Children are not only negatively affected by being exposed to violence themselves, they are also affected by witnessing violence. For example, mental health issues and not getting the support that they need. In 2021, the law “barnfridsbrott” came into effect, making it illegal to allow a child to witness violence between people they have a close relationship with. This study is about the concept of Barnahus and their work with children who have witnessed people that they have a close relationship with subjecting each other to violence. In our qualitative studie we interviewed 7 social workers that work as coordinators at Barnahus in Sweden. Barnahus is a concept where agencies like social services and police cooperate to make the legal process as positive as possible for the child when there is a suspicion of a violent crime. The collaboration between the different agencies is an essential part of the social workers job. The cooperators vary on the different Barnahus depending on where it is. As an example, not all of them have BUP (Barn- och ungdomspsykiatri) or doctors. The basis of Barnahus is to strengthen children's rights and let them be heard. When we analyzed our results, we applied Jane Addams theory of microsociology and Håkan Gustafssons theory of “rättighetifiering” to illustrate how to make a change. That not only a change is required for an individual, but a holistic perspective is required. With the UN's Convention on the Rights of the Child and the new law “barnfridbrott” more children get the help and the support they need. The first thing that our results showed was that the different Barnahus had various amounts of support for the child and the family. Some Barnahus had more of a supporting role and some focused more on treatments. Secondly, it showed that not every child who witnessed violence between someone close to them got to have the professionals at Barnahus discuss their case and what was best for the child in that situation. That could depend on the organization of the police and other agencies' knowledge of “barnfridsbrott”. Lastly, it showed us that the laws “barnfridsbrott” and UN’s Convention on the Rights of the Child strengthen children's rights and make it so that more children get their rights accommodated for.

Keywords: Barnahus, witnessed violence, children's rights, social worker

Nyckelord: Barnahus, bevittnat våld, barns rättigheter, socialarbetare

Förord

Vi skulle vilja tacka våra fantastiska intervjupersoner som deltagit i vår studie. Ni gör ett väldigt viktigt arbete för dessa barn och fortsatt kämpa för barnens rättigheter. Vi vill även rikta ett tack till vår handledare Anders Jönsson som har hjälpt och stöttat oss när vi behövt det.

Vill vi även tacka varandra för att vi lagt ner mycket energi och tid på detta arbete samt valt att lyfta ett sånt viktigt ämne som bevitnat våld. Vi har stöttat varandra när det har känts svårt och funnits där för varandra.

Elin Stenlycke Fälteke & Josefin Magnusson

Lunds Universitet 2023

Innehållsförteckning

Abstract	1
Förord	2
Innehållsförteckning	3
1. Problemformulering	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Frågeställningar.....	5
2. Bakgrund	6
2.1 Barnahus	6
2.2 Barnfridsbrott.....	7
2.3 Barnkonventionen	8
3. Tidigare forskning	9
3.1 Barn som bevittnar våld.....	9
3.2 De barn som inte får hjälp	10
3.3 Arbetsätt utifrån besökarens perspektiv	11
4. Teori	13
4.1 Rättighetifiering	14
4.2 Mikrosociologi	15
5. Metod	16
5.1 Forskningsmetod	16
5.2 Litteratursökning	17
5.3 Intervjuer och intervjuguide.....	18
5.4 Urval.....	19
5.5 Forskningsetik.....	20
5.6 Tillförlitlighet och äkthet.....	21
5.6.1 Tillförlitlighet.....	22
5.6.2 Äkthet	22
5.7 Analysmetod och bearbetning.....	23
5.8 Arbetsfördelning	25
6. Resultat & Analys	25
6.1 Socionomernas arbete på Barnahus.....	26
6.1.1 Arbetsuppgifter.....	26
6.1.2 Stöttning till barn.....	28
6.2 Samverkan	32
6.2.1 Professionernas olika roller.....	32
6.2.2 Helhetsbedömning.....	34
6.3 Barnen som inte kommer till Barnahus	36
6.3.1 Polisens organisering av barnfridsbrott	36
6.3.2 Myndigheters okunskap.....	38
6.4 Barns rättigheter	41
7. Slutdiskussion	46
Referenslista	49
Bilagor	52

1. Problemformulering

Barn påverkas inte bara av att själva bli utsatta för våld, de påverkas även av att se sina närstående utsatta varandra för våld. 2021 kom lagen om barnfridsbrott som gjorde det olagligt att låta barn bevittna våld mellan sina närstående. Närstående kan innebära föräldrar eller vårdnadshavare men det kan även vara andra barn, som exempelvis syskon. Det krävs att barnet är närstående eller tidigare närstående med både gärningsmannen och målsägande för att det ska gå under lagen om barnfridsbrott (Åklagarmyndigheten u.å., s.3). I regeringens proposition 2020/21:170 (s. 9-10) konstateras det att ungefär ett av tio barn har upplevt våld mellan närstående vuxna. Detta ökar risken att utveckla olika former av psykisk ohälsa både på lång och kort sikt (ibid.). Barnfridsbrottslagen innebär att fler barn kan få den hjälp de behöver och få sina röst hörd.

Redan innan lagen om barnfridsbrott lagstiftades fanns FN:s barnkonvention som ämnar att säkerhetsställa barns rättigheter. Barnkonventionen ratificerades av Sverige 1990 men det var 2018 som barnkonventionen beslutades om att bli en svensk lag. Barnkonventionen, eller som den heter Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, trädde i kraft den 1 januari 2020 och är en internationell överenskommelse. Barnkonventionen belyser bland annat barns rätt att få känna sig trygg. Att som land skriva under konventionen innebär att skydda och ta ansvar för barnens rättigheter (UNICEF u.å.a)¹. Barn har länge varit utsatta och inte haft samma förutsättningar att kunna föra sin egen talan som vuxna har haft. Vårt intresse för denna uppsats skapades när vi märkte att mer fokus under de senaste åren har hamnat på barnen och deras rättigheter.

Det går att argumentera för att det finns en kunskapslucka gällande barn som bevittnat våld. Renner, Piescher och Mickelson (2023, s. 2527) tar upp att det krävs fler studier

---

¹ Källorna från UNICEF utan årtal har benämnts med "a" eller "b" för att skilja dessa åt. Detaljer finns i referenslistan.

för att vi ska kunna förstå effekter av exponerat våld samt mer forskning kring olika sorters exponering. De tar också upp att mer forskning bör finnas om olika typer av insatser och stöd för att minska felbehandlingar samt öka välbefinnandet hos barn som utsatts för olika typer av misshandel. Vi upplever att mer fokus har hamnat på barns bästa men att det fortfarande finns en del brist på kunskap om hur man ska stötta och arbeta med barn som är utsatta för bevittnat våld. Tidigare forskning belyser korta och långvariga konsekvenserna av att utsättas, utsätta och bevittna våld. Bristerna i forskning är hur arbetet och stöttningen kan se ut när det kommer till barn som bevittnar våld. Vårt fokus är Barnhusets arbete med barn som bevittnar våld mellan närstående. Barnahus är en samverkansform mellan flera myndigheter för att kunna samla de som arbetar med våldsutsatta barn under ett tak. Denna verksamhet är beforskad gällande hur de arbetar generellt med barn, det saknas dock forskning om hur Barnahus arbetar med barn som bevittnar våld och därför vill vi med denna studien undersöka just hur Barnahus arbetar med barn som bevittnat våld.

Barnahus arbetar framförallt med barn som blir utsatta för våldsbrott men även barn som utsätter andra för våld. I Barnhusets målgrupp ingår nu, sedan lagen om barnfridsbrott infördes, även barn som bevittnat våld mellan närstående. Vi vill undersöka hur Barnhusen arbetar med barn som bevittnat våld mellan närstående.

1.2 Syfte

Studiens syfte är att undersöka och analysera socionomers beskrivningar av sitt arbete på Barnahus med barn som bevittnat våld utifrån de nya lagarna, barnkonventionen och barnfridsbrott. Syftet är även att undersöka hur socionomerna beskriver sitt arbete utifrån deras samarbetsmyndigheters kunskap om dessa lagar.

1.3 Frågeställningar

- Hur beskriver socionomer på Barnahus sitt arbete med barn som har bevittnat våld och misstänks ha utsatts för barnfridsbrott?

- Hur beskriver och hanterar socionomerna kunskapen som finns hos Barnhusets samarbetsmyndigheter om barn som har bevittnat våld?
- Hur beskriver socionomerna Barnhus arbete utifrån barnkonventionen och lagen om barnfridsbrott?

2. Bakgrund

I detta avsnitt förklarar och beskriver vi tre centrala begrepp för vår uppsats, dessa är: Barnahus, barnfridsbrott och barnkonventionen. En grundläggande förståelse för dessa begrepp behövs för att utforma ett samförstånd till begreppen.

2.1 Barnahus

Stiftelsen Allmänna Barnhuset (u.å) beskriver Barnahus på följande sätt:

Barnahus är en samverkansform vid misstanke om brott mot barn, där myndigheter samlas under ett tak för att samordna utredningar och insatser. Genom ett Barnahus får barnet komma till en trygg och barnvänlig plats istället för att slussas runt mellan olika myndigheter.

På Barnahus får barn möjlighet att prata om det som hänt, både i förhör med polis men även i stödsamtal med kurator eller psykolog. På Barnahus samarbetar polis, åklagare och socialtjänst. På de flesta Barnhusen finns även ett samarbete med BUP (barn- och ungdomspsykiatri), barnläkare och rättsläkare. Barnahus har avtal med relevanta myndigheter och vissa Barnahus är gemensamma för flera kommuner. En eller flera socionomer arbetar som samordnare eller koordinatörer, och arbetar för att mötena mellan de olika myndigheterna ska fungera. Det är även en samordnare som håller i *samrådet*, som är mötet där de olika myndigheterna träffas och diskuterar nya ärenden. På Barnhuset samarbetar olika yrkesroller för att få en bredare kompetens och samlad kunskap (Lunds kommun 2023). I Sverige finns det ett 30-tal Barnahus och 2019 var

det 222 av landets 290 kommuner som var anslutna till ett Barnahus (Motion 2019/20: 1534).

Barnahus kan liknas vid ett hus med fyra rum. Ett rum är brottsutredning, ett är skydd, ett är psykisk hälsa och ett är fysisk hälsa, alla dessa samlas under ett och samma tak, nämligen Barnhuset (Stiftelsen Allmänna Barnhuset, u.å). Genom att barnet kan ta sig till ett Barnahus och där få träffa de olika myndigheterna är det ett sätt för barnet att inte behöva slussas runt mellan olika myndigheter och behöva berätta om sina upplevelser fler gånger än nödvändigt för processen.

2.2 Barnfridsbrott

4 kap. 3§ i Brottsbalken (1962:700) är lagen om barnfridsbrott. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2021 vilket innebär att det är en brottslig handling att begå eller försöka begå ett våldsbrott när ett närstående barn bevittnar handlingen. Brott som nu blivit olagliga att låta närstående barn bevittna är exempelvis mord, misshandel, sexualbrott, skadegörelse och olaga hot. Barnet ska vara eller ha varit närstående till båda personerna som våldet är mellan. Att vara närstående innebär att barnet ska ha en stark anknytning till personen och att relationen ska vara nära som en omsorgsperson, men Mårtensson (2022) menar att det är en bedömningsfråga från fall till fall utifrån barnets perspektiv. Att barnet bevittnar innebär att väsentliga delar av grundbrottet ska ha antingen setts eller hörts av barnet. Barnet behöver inte kunna uttrycka vad som hänt eller förstå att det den bevittnade var ett brott för att det ska räknas som att barnet bevittnat brottet (Åklagarmyndigheten u.å., s. 4).

Hökbåghe (2022) har tillsammans med Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum förtydligat sanningen om vanliga missförstånd om barnfridsbrott. Även hon tar upp missförståndet att bevittna endast innebär att se och inte höra. Hökbåghe skriver om ett annat vanligt missförstånd, nämligen att socialtjänsten inte kan polisanmäla barnfridsbrott om det inte finns en polisanmälan på grundbrottet, vilket inte stämmer. Hon skriver även att om det inte går emot barnets bästa bör en polisanmälan göras skyndsamt. Att föräldrar måste samtycka till att barnet ska höras är en annan sak som

Hökbåge skriver är en vanlig missuppfattning. Det är en särskild företrädare som fattar beslut om barnet ska höras i förhör eller inte. Enligt barnkonventionen artikel 12 har barnet rätt att komma till tals och den nya lagstiftningen, (2001:453) Socialtjänstlagen 11 kap. 10§ st 3, att föräldrar inte behöver samtycka till förhör underlättar att barnet får sin röst hörd.

2.3 Barnkonventionen

Barnkonventionen ratificerades av Sverige 1990 men det var först 2018 som det beslutades att anta den som lag (Barnombudsmannen 2021). Barnkonventionen går under namnet Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020 och är en internationell överenskommelse. Lagen beskriver vilka rättigheter som barn har fram till att de fyller 18 (UNICEF u.å.a). Att barnkonventionen har blivit lag innebär att det är den svenska regeringens ansvar att se till att barnens rättighet implementeras i Sverige. Det blir tydligare att barn har egna rättigheter samt att vuxna ska använda sig av barnkonventionen vid beslut som rör barn. Detta gäller myndigheter, regioner och kommuner (ibid.).

UNICEF (u.å.b) presenterar Barnkonventionens 45 artiklar. Några artiklar som är av vikt för Barnhus arbete och som vi kommer återkomma till senare i uppsatsen, är:

- Artikel 1 “Som barn räknas varje människa under 18 år”
- Artikel 2 “Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras”
- Artikel 3 “Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa”
- Artikel 12 “Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad”
- Artikel 19 “Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp”

3. Tidigare forskning

Tidigare har forskning om våld mot barn mer fokuserat på fysiskt våld än bevittnat våld, det har framstått som mer självklart att det skadar ett barn att bli slagen. Genom forskning har det uppmärksammats att både fysiskt och bevittnat våld kan påverka barnet såväl psykiskt som fysiskt. Nedan redovisas forskning om hur våld i hemmet påverkar barn men även forskning som visar på att barn som bevittnar våld inte alltid får samma stöd som fysiskt utsatta barn. Avsnittet avslutas med forskning som beskriver hur Barnahus arbete upplevs av besökarna och hur barn som bevittnat våld upplever bemötandet av professionella.

3.1 Barn som bevittnar våld

Arta Dodaj (2020) skriver i sin artikel *Children witnessing domestic violence* att det är en vanlig upplevelse för barn att bevittna våld i hemmet och att det under senare tid har erkänts som en form av övergrepp att bevittna våld. Dodajs syfte med artikeln är att presentera en översikt av forskning som gjorts på barn som bevittnar våld i hemmet. Resultatet visar att barn som bevittnar våld i hemmet har större risk att drabbas av psykisk ohälsa än barn som inte bevittnat våld. Dodajs empiri visar även vilka platser där denna typ av våld var mest förekommande: i familjen samt i arbeten med både barnet och vårdnadshavaren.

Under tidigt 1980-tal började den vetenskapliga kunskapen om förekomsten och konsekvenserna av barn som bevittnar våld utvecklas. Exempelvis utfördes undersökningar om vad för risker och skydd som finns både kort- och långsiktigt. Det förtydligades att barn bevittnar våld och att det ger negativa konsekvenser. Bekräftandet av de negativa effekterna av att bevittna våld skapade tanken att specifika psykoterapeutiska insatser ska finnas för att ge adekvat hjälp till barn som utsatts för övergrepp, menar Dodaj (2020, s. 161). Det inkluderar även våldsamma händelser som barn ser eller hör där föräldrar eller andra människor utför slag eller hot där resultatet visar att framförallt flickor och yngre barn exponeras för våld i hemmet. Riskfaktorer hos föräldrarna eller vårdnadshavarna att utsätta barn för våld i hemmet är

socioekonomisk status, lägre utbildning, ensamstående föräldraskap, otrygga anknytningsstilar och psykiska svårigheter. Att bevittna våld som barn är ett allvarligt övergrepp som ökar chanserna för kort- och långsiktiga konsekvenser i barnets funktion, som exempelvis de fysiska, kognitiva och beteendemässiga funktionerna (Dodaj 2020, s. 168).

3.2 De barn som inte får hjälp

Artikeln *Academic Outcomes Among Children Who Experienced or Were Exposed to Physical Abuse* av Renner, Piescher och Mickelson (2023, s. 2511) skriver de om hur barnens akademiska resultat har påverkats när barn har utsatts för någon typ av våld. Artikelns fokus är att få en bättre förståelse av hur barns erfarenheter av direkt fysisk misshandel och exponeringen av fysisk misshandel påverkar deras akademiska resultat. Artikeln belyser att alla typer av familjevåld påverkar barnets utveckling negativt (ibid.).

Författarnas resultat visade att skolnärvaron minskade för de som utsatts för fysisk misshandel i jämförelse med de som inte utsatts för fysisk misshandel. Barn som utsatts av fysisk misshandel men får hjälp av CPS (Child Protective Services) tillfrisknar och ökar närvaron under studieperioden snabbare än de barn som utsatts av fysisk våld men som inte får hjälp av CPS. Resultaten visade att det kan vara skadligare för den akademiska stabiliteten om barnet bevittnat våld utan att själva bli utsatt för direkt fysiskt våld. Detta kan bero på att den som bevittnar våldet inte fått samma sorts insatser som den som blev direkt utsatt av misshandeln, trots att båda upplevt en traumatisk händelse. De som bevittnar våldet kan istället uppleva skuld känslor för att de inte kunde stoppa det direkta fysiska våldet och/eller inte själv blev utsatt. Skuld känslorna kan sedan utvecklas till ångest och depression vilket sedan kan leda till beteendes svårigheter. Dessa beteendes svårigheterna gör även att barnet i större utsträckning undviker skolans miljöer (Renner, Piescher & Mickelson 2023, s. 2523-2524).

CPS arbetar vanligtvis med föräldrarna, exempelvis genom terapi eller föräldrautbildning. Hela familjen påverkas när ett barn misshandlas, därav bedöms och värderas alla familjemedlemmars behov. Det krävs år av ansträngning från hela familjen för att kunna göra en förändring. Vårdsarbetare använder främst familjebaserade insatser där hela familjen medverkar för att förebygga negativa effekter för barn som bevittnar fysisk våld och övergrepp (Renner, Piescher & Mickelson 2023, s. 2523-2524).

3.3 Arbetssätt utifrån besökarens perspektiv

Kläfverud (2021) skriver i sin avhandling *Iscensätta barnperspektiv: före, under och efter Barnahusbesök* om mötet på Barnahus från ett barnperspektiv. Fokus ligger på hur besökarna, som är barn, trygghetspersoner och föräldrar, har upplevt och berättat om vad som händer före, under och efter besöket på Barnahuset. En trygghetsperson är en person som följer med barnet till Barnahuset för att finnas med som stöd och trygghet. Denna person är ofta lärare, pedagog eller skolkurator och utses av barnets skolas rektor. Kläfverud (2021, s. 264-265) påpekar att mötet på Barnahuset är välplanerat och uppstyrt och att detta kan bero på att barnförhöret ska ske på ett korrekt sätt för att barnets rättigheter ska bli tillgodosedda. Men hon påpekar även att det kan vara svårt att veta vad som är bäst för barnet och att följa barnperspektivet. Ibland kan vissa situationer under utredningen vara smärtsamma för barnet i stunden men bäst i längden och därför utifrån barnperspektivet ändå bör göras. En liknelse som Kläfverud tar upp är en smärtsam behandling mot en sjukdom (2021, s. 266). Enligt detta resonemang kan även ett smärtsamt förhör där barnet behöver berätta om våldet den bevittnat ingå, eftersom det är bättre i längden att våldsutövaren fälls för brottet och barnet känner att den blivit lyssnad på.

Ett händelseförlopp som Kläfverud tar upp flertalet gånger är förflyttningen från exempelvis skola eller förskola till Barnahuset. Barnets roll är olika i förhöret med polisen jämfört med hur den är i skolan och förväntningarna på barnet är olika i de olika situationerna (Kläfverud 2021, s. 270-273). Att transporten också är den del av upplevelsen för barnet glöms ibland bort av myndighetsteamet, där de endast ser det

som en transportsträcka till det faktiska mötet och förhöret. Förflyttningen blir inte bara svår för barnet att hantera utan även för trygghetspersonen från skolan som har instruktioner på att inte berätta för barnet vad som sker (Kläfverud 2021, s. 162).

Barnen som förhördes på Barnhusen sågs först som egna aktörer under själva förhöret. Innan förhöret och när behovet av att skydda barnet upptäcktes förväntades det att barnet skulle ta en passiv roll och att den vuxna tog kommandot. Författaren kopplar detta till att det är svårt att förhålla sig mellan manus och det improviserade samtalet, att det är en utmaning i mötet med barnet när barnperspektivet ska finnas i åtanke. Samtidigt som barnet ska vara delaktigt bör barnet inte prata om brottet innan förhöret för att inte påverka förundersökningen (Kläfverud 2021, s. 268).

Även Eriksson & Näsman (2012) undersökte hur barn upplever mötet med myndighetspersoner. Författarna utförde intervjuer med barn vars pappa utövade våld mot barnets mamma. I författarnas artikel diskuterar de hur forskningsstudier kan genomföras på ett sätt som säkerställer de utsatta barnens rätt till delaktighet samtidigt som de är skyddade. Intervjuerna med barnen som upplevt våld i hemmet analyserades senare av Eriksson (2012) själv i artikeln *Participation for children exposed to domestic violence? Social workers' approaches and children's strategies*. Intervjuerna är med barn som upplevt våld i hemmet och som har gått genom en rättslig process på grund av detta. Erikssons (2012) analys ger en bild av hur barnen upplever sin delaktighet under rättsprocessen och hur de upplevt socialarbetares bemötande. Barnen upplevde att socialarbetarnas bemötande kunde se ut på två olika sätt. Bemötandet kunde antingen vara att barnet upplevde sig som delaktiga i processen eller att barnet kände sig skyddat från processen genom att hen inte fick mycket information eller valmöjligheter (Eriksson 2012, s. 211-213). Barnen själva hade olika syn på om de ville vara delaktiga i processen eller om de var nöjda med att låta dem vuxna styra processen (Eriksson 2012, s. 214-215).

De valda artiklarna beskriver olika utgångspunkter för vårt arbete. Dodaj (2020) skriver om hur kunskapsläget om bevittnat våld ser ut. Att barn som bevittnar våld får både

kortvariga och långvariga konsekvenser. Renner, Piescher och Mickelson (2023) skriver om barns påverkan att bli utsatta för någon typ av våld. Både om konsekvenser för fysiskt våld men även att bli exponerad och bevittna våld. Författarna kom fram till att barn som exponeras för våld sällan får samma insatser och stöd och ofta har skuld känslor och lättare att utveckla beteendesvårigheter. Kläfverud (2021) skriver om besöket på Barnahuset och vad som händer innan och efter besöket. Hon skriver om hur förflyttningen mellan skola eller förskola till Barnahuset för förhör kan vara svårt både för barnet och för trygghetspersonen som följer med, eftersom det finns mycket osäkerheter i vad som ska hända. Eriksson (2012) skriver om barns delaktighet när det kommer till en rättsprocess när en mamma blivit misshandlad av pappan.

Artiklarna svarar delvis på studiens syfte och frågeställningar men vårt empiriskt insamlade material behövs för att kunna undersöka socionomernas arbete på Barnahuset. Vår empiri visade på att samarbetet och samverkan mellan professioner var en viktig del av arbetet på Barnahuset. Vi hade därför velat ha med en artikel om just samarbete mellan myndigheter men vi fann ingen som var relevant till vårt ämne och som uppehöll kraven för en vetenskaplig artikel. Denna möjliga kunskapsluckan påverkar att vi inte kunde koppla delar av vår empiri till tidigare forskning.

4. Teori

I detta avsnitt introduceras de teoretiska utgångspunkterna och begreppen. Inledningsvis presenteras Håkan Gustafssons perspektiv om rättighetifiering (Gustafsson 2018) och därefter Jane Addams mikrosociologiska perspektiv (Misheva 2022). Dessa två teorier valdes eftersom de behandlar rättigheter i samhället på ett sätt som vi bedömde går att koppla ihop med vårt syfte och vårt empiriska material. Rättighetifiering handlar om att mänskliga rättigheter kopplas till lagar. Genom att barnkonventionen och barnfridsbrott blivit lagar i Sverige har barns rättigheter stärkts. Det micosociologiska perspektivet har valts till vårt arbete för att perspektivet fokuserar på att stärka

rättigheter för alla människor och inte för endast enstaka individer. Detta kopplar vi till att de nya lagarna stärker alla barns rättigheter.

4.1 Rättighetifiering

Gustafsson (2018) skriver om rättigheter kopplat till lagar, han benämner detta som rättighetifiering. Han delar in rättighetifierings begreppet i tre komponenter, rättighetsindividualisering, rättighetsfragmentering och rättighetsdisiplinering (Gustafsson 2018, s. 54-56). Rättighetsindividualisering förklarar Gustafsson som att de sociala och välfärdsrättigheter som de senaste decennierna blivit stärkta har fått en individuell prägel. Alltså att individen själv har ansvar för att se till att sina rättigheter blir uppnådda. Författaren menar även på att systemet för att tillse rättigheterna kan göra det på individnivå men att om grundproblemet inte tas itu med kommer även nästa individ att drabbas. Rättighetsfragmentering beskriver författaren som en följd av att rättigheter har individualiserats. Rättigheter styrs oftare på detaljnivå och delas upp i punkträttigheter, vilket kan innebära att helhetsbedömningen och behovsprövningen kan försämrans. Dock konstaterar författaren att denna detaljnivå gynnar rättssäkerheten eftersom förutsägbarheten stärks. Gustafsson skriver även om en ansvarsfragmentering, att det kan vara svårt med hur alla rättigheter ska samordnas och vem som har huvudansvar för individens situation. Det kan vara svårt för individen själv att navigera sina rättigheter och skyldigheter. Den sista komponenten i Gustafssons rättighetifieringsbegrepp är rättighetsdisiplinering. Rättigheter i samhället har implementerats för att skydda och stärka socialt utsatta personer och uppnå en generell trygghet för medborgarna (ibid.). Rättighetsdisiplinering förklarar Gustafsson (2018, s.56) som att dessa rättigheter inte är kravlösa för individen. Det finns legala förutsättningar som exempelvis låg inkomstnivå, arbetslöshet, missbrukssituation och sjukdomsdiagnos för att få tillgång till vissa av samhällets rättigheter. Som motkrav måste exempelvis den arbetslöse aktivt söka arbete för att få tillgång till ersättning. Gustafsson skriver att dessa krav kan upplevas som kontrollerande och integritetskränkande och att individer eventuellt inte utnyttjar sina rättigheter på grund av det maktförhållande som de kontrollerande kraven innebär. Rättighetsdisiplinering finns både på individuell nivå som på samhällsnivå (ibid.).

4.2 Mikrosociologi

Jane Addams är en av grundarna och föreståndare till bostättningshuset Hull House i Chicago. Där bodde hon och andra utbildade medelklasskvinnor och män som grannar till fattiga, arbetande invandrare samt andra socialt utsatta personer (Misheva 2022, s. 203). Addams har under sitt liv haft ett intresse för sociala relationer. Några centrala delar i Addams teori är människors jämlikhet, människors likheter och de grundläggande mänskliga relationerna.

När Addams öppnade Hull House gjordes det med läran om att grunden till den sociala relationen är en ömsesidig relation. I Jane Addams mikrosociologiska perspektiv belyser hon att en ömsesidig relation mellan jämlika människor är en social relation. Addams ville att fokus skulle vara på människors likheter istället för olikheter när man studerar människors grundläggande behov och vardag (Misheva 2022, s. 206-207). Addams hade en framtidssyn om ett samhälle som är byggt på ömsesidiga relationer mellan jämlika människor istället för ett samhälle med förmedlande relationer mellan eget nyttjande ägare, exkludering och klasskillnader. Hon ville att alla människor skulle erkännas, att alla människors upplevelser skulle vara likvärdiga och att alla människors behov skulle förstås. Addams centrala begrepp om jämlikhet appliceras på alla människor, även invandrare som uppfattades som främmande, annorlunda och underlägsna människor under hennes tid (Misheva 2022, s. 206). När de sociala relationerna inte fungerade påverkade det familj, produktion, politiskt liv och utbildning utifrån etiska, sociala och psykologiska problem (ibid.).

Addams mikrosociologiska perspektiv fokuserar på människors vardag och grundläggande mänskliga behov för att kunna påverka samhällets strukturer, ett exempel på detta som Jane Addams lyfter är fattigdom. Hon ansåg att det inte går att lösa fattigdomsfrågan genom att flytta personer från de sämre kvarteren till de bättre när det fortfarande fanns människor som levde kvar i de kvarter som ansågs som sämre. Addams ville att livsvillkoren skulle förbättras för alla och inte endast enskilda individer (Misheva 2022, s. 210-211). Hon menade att för att kunna urskilja och lösa sociala problem behövdes det perspektiv på de sociala relationerna för att få en

helhetsbild om hur samhället fungerade (Misheva 2022, s. 207). Misheva (2022, s. 207-208) skriver att Addams teori är mer än bara en teori, den utformar även grundregel för en moralisk uppfattning om samhällsliga världen. Hennes sociologi innehåller en världsbild av människors likheter och deras integration. Jane Addams var en samhällsvetare med utbildning men valde att inte bygga sin teori i katedralen, universitetet eller palatsen utan hon valde slummen.

Teorierna vi valt gör att vi får ett bredare perspektiv på människors rättigheter och hur de speglas i samhället. Gustafssons begrepp handlar om att lagar säkerställer rättigheter och även om Addams inte nämner lagar i sig förespråkar hon om människors lika värde. Skillnaden mellan teorierna är att Addams mer belyser människors likheter och att se varandra som en jämlike medan Gustafsson belyser hur rättigheter i samhällen ser ut.

5. Metod

I följande del presenteras studiens tillvägagångssätt genom metodval och övervägande till studiens empiriska material. Inledningsvis presenteras den kvalitativa metoden, sedan redogörs litteratursökning, intervjuer och intervjuguide. Därefter följer urval, forskningsetik samt tillförlitlighet och äkthet. Avslutningsvis presenteras hur bearbetning och analys gått till och hur arbetsfördelningen av studien sett ut.

5.1 Forskningsmetod

Hjerm och Lindgren (2014, s. 24-26) redogör för skillnader och likheter mellan kvalitativ och kvantitativ forskningsmetod. Författarna förklarar förenklat att kvalitativ forskning bygger på ord medan kvantitativ forskning bygger på siffror. Kvalitativ forskning fokuserar på att bilda en djup förståelse för ett ämne, jämfört med kvantitativ forskning som fokuserar på att mäta och få en ytlig men bred förståelse. Författarna diskuterar även att kvalitativ forskning oftare är induktiva än deduktiva. Att en studie är induktiv innebär att den låter teori påverkas av själva studien istället för som

deduktivt synsätt som bygger på hypoteser och teori som i studien ska testas (Hjerm & Lindgren 2014, s.25). Även Bryman (2018, s. 61) skriver om hur kvalitativ forskning mestadels är induktiv och att vikt läggs vid en individs sociala verklighet och hur individen uppfattar och tolkar denna.

Vår studie är en induktiv studie där vi har låtit det empiriska materialet påverka vårt val av teori. Våra frågeställningar och syfte har inte varit fasta sedan början av vår studie, utan att de har anpassats efter empirin under studiens gång. Eftersom studiens syfte är att undersöka hur socionomer på Barnhus arbetar med barn som bevittnat våld är den kvalitativa forskningsmetoden lämplig. Den kvalitativa metoden gör att vi kan ta del av socionomernas egna tankar och upplevelser och bilda en djupare förståelse av deras arbete med barn som bevittnat våld mellan sina närstående. Vi har utgått från de professionellas perspektiv eftersom vårt fokus ligger på de professionellas utgångspunkt men barnperspektivet diskuteras i syfte att få en förståelse av hur de professionella arbetar med och för barnen. Vår studie analyserar hur socionomernas arbete på Barnhuset går till när de arbetar med barn som bevittnat våld.

5.2 Litteratursökning

För att hitta relevant forskning sökte vi på Lubsearch och Libris. På Lubsearch har vi använt oss av Advance Search för att kunna använda flera sökord samtidigt, vilket har gjort att vi kunnat smalna av vår sökning efter de ämne vi letat efter. För att upprätthålla att artiklar är vetenskapliga har vi använt oss av artiklar som uppfyller kraven för att vara Peer Reviewed och Academic Journals. Sökord som vi bland annat sökt är *bevittnat våld*, *socialarbetare*, *witnessing domestic violence*, *Children exposed to intimate partner violence (ipv)* och *Barnhus*. I vår litteratursökning har vi avgränsat oss till barn som bevittnat våld i familjerelationer. Under studiens gång har vi i första hand använt oss av primärkällor eftersom sekundärkällor kan vara problematiska på grund av att det är andras författares tolkningar av originalet. För att beskriva Jane Addams mikrosociologiskaperspektiv har dock en sekundär källa använts av Vessela Misheva, professor emeritus vid Sociologiska institutionen. Detta är för att hon dedikerat en stor del av sitt arbete med att studera Jane Addams arbete.

5.3 Intervjuer och intervjuguide

Till vårt arbete valde vi intervjuer som insamlingsteknik för att kunna undersöka och analysera socionomers beskrivningar av sitt arbete på Barnhuset. Vi valde att genomföra semistrukturerade intervjuer med socionomerna. Det är den mest passade intervjuformen eftersom det är ett friare sätt att intervjua. Friare genom att det finns en öppenhet för att ställa nya frågor under intervjun, vilket passar till vår induktiva studie. Bryman (2018, s. 563) förklarar att semistrukturerade intervjuer har en intervjuguide med teman och frågor som tas upp under intervjun men att intervjuaren är fri att ställa följdfrågor samt andra frågor som uppstår under intervjuns gång beroende på vad intervjupersonen svarar. Semistrukturerade intervjuer möjliggör att vi får en beskrivning av de professionellas arbete med barn som bevittnat våld. Vi får förståelse för hur deras arbete ser ut utifrån de nya lagarna, barnkonventionen och barnfridsbrott samt utifrån andra myndigheters kunskap om dessa lagar.

Intervjuerna på det första Barnhuset genomfördes enskilt av Elin och Josefin. På resterande intervjuer så var både Elin och Josefin närvarande där en hade huvudansvar för att intervjua och den andra satt bredvid och förde korta anteckningar och i slutet eventuellt ställde några följdfrågor. På första Barnhuset intervjuade vi var för sig på grund av att de två socionomerna inte hade tid att medverka om vi båda skulle varit med under båda intervjuerna.

Inför varje intervju gavs en samtyckesblankett som vardera medverkande behövde skriva på innan intervjuerna genomfördes (Bilaga 3). Intervjuerna genomfördes med en socionom i taget eftersom vi ville få den enskilda professionellas tankar om dess arbete utan att hen skulle bli påverkad av arbetskamraters tankar eller att de som grupp skulle känna att de behövde ge ett mer organisatoriskt korrekt svar än vad de egentligen ville. Om vi skulle intervjuat i grupp skulle de kunnat diskutera och ändra sina grundsvår till frågan på grund av att de andra arbetskamraterna svarade annorlunda. Det positiva med gruppintervju hade varit att vi hade kunnat få ett mer utvecklat svar med olika vinklar (Bryman 2018, s. 604). Vid diskussion kom vi fram till att enskilda

intervjuer var bättre i vårt kandidatarbete eftersom vi fick 7 svar från 7 olika individer. Gruppintervjuer hade inte fungerat för denna studie på grund av att antalet socionomer på Barnahus varierar och det går inte att utföra en gruppintervju med en person. Detta hade gjort att vi endast fått två grupper att analysera med 2-3 personer i varje grupp, vilket hade gjort att det empiriska materialet inte varit tillräckligt för att göra en utförlig analys. Om vi istället hade samordnat intervjupersoner från olika Barnahus i gruppintervjuer hade anonymiteten undanröjts, därför valde vi enskilda intervjuer.

Vi valde att hålla intervjuerna på plats och inte över telefon, zoom eller liknande för att även få med kroppsspråk. Att intervjua online med bild gör att intervjun blir mer flexibel och fler hade kunnat medverka om tid och plats var ett problem, dock är det svårare att få ett godkännande när intervjun är online med bild (Bryman 2018, s. 593). Vi kom därför fram till att intervjuer på plats ger oss de bästa förutsättningarna för en god intervju. Våra intervjuer var mellan cirka 30 till 60 minuter och Bryman (2018, s. 578) bekräftar att det kan finnas stor variation i hur lång tid intervjuerna tar när de gäller kvalitativa intervjuer men att de är olika längd behöver inte betyda att någon av dem är sämre.

5.4 Urval

Vi gjorde ett målinriktat kriteriestyrt urval därför att vår studie inriktar sig specifikt på socionomer som arbetar på Barnahus. För att hitta intervjupersonerna ringde vi till alla Barnahus inom ett pendlingsbart avstånd. När vi ringde till Barnahuset fick vi direkt kontakt med intervjupersonerna eftersom att det var socionomerna som svarade i telefon. I ett av fallen där det inte fanns någon offentlig mailadress eller telefonnummer direkt till Barnahuset fick vi tag på chefen på Barnahuset och hen hänvisade oss vidare till en socionom som ville delta i vår studie. Det finns en problematik med att inte själv få välja intervjupersoner inom en organisation och detta diskuterar Eriksson-Zetterqvist & Ahrne (2015, s. 40) och menar på att det är viktigt för forskarna att vara tydliga med hur urvalet gått till och reflekterat över dess eventuella påverkan.

I Motion 2019/20: 1534 står det skrivet att det finns ett 30-tal Barnahus i Sverige och med vårt urval har vi 5 Barnahus med 7 intervjupersoner. Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2015, s. 42) skriver att det sällan räcker med ett par personer att intervjua men att 6-8 personer ur en särskild grupp ökar säkerheten i studien som är förhållandevis oberoende av enskilda individers personliga uppfattning. Med våra 7 intervjupersoner anser vi att vi ökat kvaliteten på vårt material genom att vi inte endast fångar enskilda socionomers personliga uppfattningar utan kan även yttra något om hela gruppens arbete samt uppfattningar. Det transkriberade materialet uppgick till 119 sidor vilket utgjorde ett rikt material för oss att analysera. Våra 5 Barnahus utgör ca 1/3 av alla Barnahus i Sverige och därför anser vi att antalet är tillräckligt för att vårt resultat ska vara tillförlitligt.

5.5 Forskningsetik

Vi har valt att intervjua professionella som arbetar på Barnahus om barn som bevittnar våld. Under studiens gång har etiska principer beaktas för att undvika negativ påverkan på medverkande.

Vi har valt att utgå från de grundläggande etiska frågorna gällande frivillighet, anonymitet och konfidentialitet och integritet (Bryman 2018, s. 170). Inga obehöriga personer kommer att ta del av inspelningarna och transkriberingarna av intervjuerna, detta för att säkerhetsställa konfidentialiteten. Det empiriska materialet kommer att raderas när uppsatsen blivit godkänd. Personerna vi intervjuade kommer att vara anonyma under hela studiens gång för att bevara deras integritet och anonymitet. Innan intervjuerna ägde rum utformade vi en intervjuguide, ett informationsbrev och en samtyckesblankett (Bilaga 1, Bilaga 2, Bilaga 3).

Eldén (2020, s. 85-86) skriver om samtyckets vikt, att deltagarna i studien ska delta frivilligt och med ett informerat samtycke. I ett informerat samtycke ska det bland annat innehålla information om forskningen, förväntningarna på deltagaren, rätten att återkalla sitt samtycke när som helst och konfidentiell hantering och datasäkerhet.

Anonymisering av deltagaren garanteras i informerat samtycke (Eldén 2020, s. 85-86). Dessa etiska riktlinjer har följts av oss under hela studiens gång. Vi förklarade för intervjudeltagarna att vi anonymiserade materialet för att individerna inte skulle kunna identifieras och även hur materialet skulle förvaras under studiens gång. Innan intervjuerna fick intervjudeltagarna skriva på en samtyckesblankett med en sammanfattning av den information de fått muntligt där de samtyckte till deltagandet i studien (Bilaga 3). Enligt Mills (1997, s. 168) finns tre viktiga ideal inom den samhällsvetenskapliga forskningen: sanning, förnuft och frihet. Det innebär att forskningen ska baseras på fakta, det ska finnas transparens och när tolkningar görs ska det motiveras samt vara logiskt kopplade. Dessa ideal har varit närvarande under hela vår arbetets gång.

Vi hade en tanke om att genomföra vår studie genom att intervjua eller observerade barn, för att få deras perspektiv. Dock med tanke på de etiska principerna valde vi att inte genomföra studien med barn som respondenter. Eldén (2020, s. 79) skriver att det är svårt att studera barn i olika sammanhang ur ett etiskt perspektiv. Att vi i studien istället använder oss av ett professionellt perspektiv innebär att vi inte genom vår studie orsakar barn skada. Det är dock viktigt för oss att ha med barnperspektivet eftersom det handlar om att arbeta med barn men vårt största fokus är de professionellas synvinkel.

5.6 Tillförlitlighet och äkthet

Begreppen reliabilitet och validitet är två begrepp som används framförallt inom kvantitativ forskning för att bedöma forskningens kvalitet. Begreppen fokuserar på mätbarhet, replikerbarhet och giltigheten av studiens resultat av kausalt samband vilket är mer relevant i kvantitativ forskning än i kvalitativ forskning (Bryman 2018, s.75). Bryman (2018, s. 467) skriver om hur begreppen reliabilitet och validitet kan anpassas till kvalitativ forskning genom att istället arbeta efter begreppen tillförlitlighet och äkthet.

5.6.1 Tillförlitlighet

Inom begreppet tillförlitlighet ingår fyra kriterier, trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera. I kvalitativa studier är det ofta en social verklighet som studeras och för att uppnå trovärdighet behöver den studerade verkligheten beskrivas tydligt. Respondentvalidering är ett sätt att öka trovärdigheten genom att de medverkande bekräftar den tolkning som forskarna gjort av det studerade sammanhanget (Bryman 2018, s. 467). Vi har mailat medverkande vid oklarheter för att säkerställa att vår tolkning av deras verklighet stämmer. Kriteriet för överförbarhet motsvarar de kvantitativa begreppen extern validitet eller generaliserbarhet. Kvalitativa studier inriktar sig mer på djup än bredd och studerar ofta en specifik aspekt av en social verklighet. För att kunna bedöma överförbarheten av kvalitativ forskning behöver forskaren göra en tät beskrivning eller en fyllig redogörelse av detaljerna från studien (Bryman 2018, s. 467-468). Reliabilitet inom kvantitativ forskning, pålitlighet inom kvalitativ, används för att mäta tillförlitligheten av forskningen. Detta görs genom att undersökningen kan utföras på nytt och få samma resultat. I kvalitativ forskning bedöms pålitligheten istället genom att en detaljerad redogörelse av forskningsprocessen finns tillgänglig, detta för att andra ska kunna granska processen och därefter bedöma pålitligheten (Bryman 2018, s. 468). I metodkapitlet beskriver vi en detaljerad redogörelse om hur vi gått tillväga under denna studie och hur processen sett ut. Kriteriet att styrka och konfirmera innefattar att forskarna agerat i god tro. Insikten om att total objektivitet inte går inom samhällsforskning men att forskarna inte låtit egna värderingar påverka resultatet eller slutsatserna av studien (Bryman 2018, s.470). Detta är något vi försökt eftersträva under hela studiens gång.

5.6.2 Äkthet

Begreppet äkthet, även kallat autenticitet, innehåller kriterier som rättvis bild, ontologisk äkthet, pedagogisk äkthet, katalytisk äkthet och taktisk äkthet (Bryman 2018, s. 470). Rättvis bild handlar om att ge en rättvis bild av de uppfattningar och åsikter som förekommer bland de personer som studeras. Ontologisk äkthet handlar om att ge de medverkande personerna en bättre förståelse för sin sociala miljö. Pedagogisk äkthet handlar om de medverkande personerna fått bättre förståelse för hur andra

personer i deras sociala miljö uppfattar saker och ting. Katalytisk äkthet, har undersökningen bidragit till att de medverkande på något sätt kan förändra sin situation? Och till sist, taktisk äkthet, som handlar om de medverkande personerna fått möjligheter att utföra åtgärder som krävs för förändring. Vi tar detta i akt under hela studiens gång och uppsatsen kommer att skickas till medverkande intervjupersoner efter att studien färdigställts. Detta för att intervjupersonerna ska få en inblick i sin och de andra socionomernas förståelse för sin sociala miljö samt ta inspiration till att förändra deras arbetssituation.

5.7 Analysmetod och bearbetning

Vi skapade en intervjuguide till de semistrukturerade intervjuerna som är tematiserad utifrån syfte och frågeställningar. Teman vi valt är: introduktion, arbete, lagar, kunskap eller okunskap och avslutning (Bilaga 1). Efter de första två intervjuerna lades två nya frågor till eftersom att vi märkte på de två första intervjupersonerna att de pratade om myndigheters kunskap och okunskap till skillnad från allmänhetens, som vi först endast frågat om. Även en fråga om fjärde rummet lades till efterhand. Fjärde rummet är en del av "huset" med fyra rum och det fjärde rummet handlar om stöd och behandling till våldsutsatta barn.

Att spela in och transkribera kvalitativa studier görs för att få fram vad som sägs men även hur det sägs samtidigt som det inte behövs föras anteckningar om vad som sägs under intervjun (Bryman 2018, s. 577-578). Transkribering är en tidskrävande process men som vi valt att göra för att få en fullständig redogörelse av det som skett under intervjun. Inspelningen har skett på telefonerna under flygplansläge som sedan överförts till ett USB-minne för att säkerhetsställa att informationen inte sprider sig och att de medverkande behåller sin anonymitet. Under intervjun fördes korta anteckningar av den personen som inte intervjuade för att eventuellt fånga upp något som den som intervjuar missar. Vi valde att transkribera varandras intervjuer för att se att vi tolkade materialet på liknande sätt. Vi har även valt att lyssna igenom intervjun en gång innan vi börjar med transkriberingen för att få en helhet av materialet, vilket bidrar till studiens tillförlitlighet. Att få en helhet gör att vi bearbetar materialet lättare och ökar

förståelsen för vad det är för material vi har fått. Det transkriberade materialet blev 119 sidor.

En begränsning i vår undersökning som vi ser är att vår egen roll i intervjuerna inte får ta över eller påverka medverkans svar. Bryman (2018, s.287) tar upp intervjuareffekten som påverkar de medverkandes svar beroende på faktorer som intervjuarens kön, sociala bakgrund och etnicitet. Intervjuareffekten går inte att eliminera helt vid kvalitativa intervjustudier eftersom att det är ett möte mellan människor.

Under vår bearbetning av materialet har vi utgått från Brymans tankar och tips för att bearbeta och analysera ens empiri på bästa sätt. Bryman (2018 s. 700) tipsar om sätt att gå till väga under kodning. Att läsa igenom allt en första gång utan att börja tolka eller koda utan göra det under andra läsningen är ett tips. Bryman tipsar även om att tidigt börja läsa igenom och koda materialet. När materialet är kodat ska materialet tolkas för att se vad resultatet har för betydelse för individerna från studien samt relatera och koppla koder till varandra. Därefter reflektera över resultatet och dess betydelse utifrån frågeställningarna (ibid.). Under bearbetningen av materialet färgkodade vi för att lättare sortera in i gemensamma koder som deltagande tagit upp under intervjuerna. Vi har läst igenom varandras färgkodningar och efter upprepad läsning identifierade vi vissa analytiska spår som återkom i flertalet av socionomernas utsagor. Dessa är:

- Socionomernas arbete på Barnahus
- Samverkan
- Barnen som inte kommer till Barnahus
- Barns Rättigheter

Vi är medvetna om att dessa analytiska spår som vi valt inte nödvändigtvis skulle valts av andra studenter eller forskare, dock valde vi dessa av anledningen att det var de som urskilde sig specifikt för oss samt att det var de som passade bäst med vårt syfte och frågeställningar. I resultatdelen nedan presenteras de analytiska spåren mer. I diskussionsdelen förs en diskussion angående det material vi samlat in och dess betydelse.

De citat som vi använt oss av för att belysa vårt resultat har varsamt redigerats för att få mer flyt i citaten. Detta för att en person i ett samtal sällan uttrycker sig grammatiskt korrekt. Bland annat har ljud som "eh" och "mm" har redigerats bort, likaså med upprepande ord efter varandra, exempelvis "det det".

5.8 Arbetsfördelning

Arbetet har tillsammans utförts av Josefin Magnusson och Elin Stenlycke Fälteke. Delar av arbetet har delats upp och andra delar har författarna utfört tillsammans. Båda parterna har utfört intervjuer och transkriberat dessa. Elin har lett fyra intervjuer och Josefin resterande tre. Båda har sökt efter tidigare forskning och relevanta teorier, dock har Elin inriktat sig på Addams teori och Josefin fokuserat på Gustafssons teori. Analysarbetet har delvis delats upp där Elin har skrivit mer om Barnhusets arbete samt om rättigheter kopplat till lagar och Josefin har skrivit om samverkan samt om att inte alla barn kommer till Barnhuset. De delar som delats upp har vi försökt att bibehålla textens röda tråd genom att läsa varandras segment och låtit utomstående läsare ge feedback. Empirin har även diskuterats tillsammans och ett gemensamt analysarbete har utförts. Vi anser att båda parterna utfört lika mycket arbete i denna studie.

6. Resultat & Analys

Kapitlet är ordnat utifrån de analytiska spår som identifierats av författarna. Dessa är: Socionomernas arbete på Barnhus, Samverkan, Barnen som inte kommer till Barnhus och Barns rättigheter. Vi har identifierat dessa analytiska spår men i verkligheten är dessa sammanflätade och inte lika tydligt uppdelade som vi här har delat upp dem. Studiens resultat analyseras med hjälp av Addams mikrosociologiska perspektiv och Gustafssons begrepp rättighetifiering. Materialet analyseras även med hjälp av tidigare forskning.

6.1 Socionomernas arbete på Barnahus

De socionomer som vi intervjuat är anställda på Barnahuset som samordnare, samordnande socialsekreterare eller koordinatörer men till stor del har de samma roll och arbetsuppgifter. Detta avsnittet börjar med att presentera socionomernas arbetsuppgifter som inte kopplas till någon teori eftersom syftet är att öka förståelsen för de nästkommande analytiska spåren. Efter socionomernas arbetsuppgifter presenteras ett avsnitt om stöttning till barn som bevittnar våld vilket kopplas till tidigare forskning och teori.

6.1.1 Arbetsuppgifter

Barnahuset finns för att barn inte ska behöva åka mellan olika myndigheter för att kunna få hjälp vid misstanke om brott. Därför anser alla socionomerna på Barnahuset att en av deras viktigaste arbetsuppgifter är att samordna och samverka mellan de olika myndigheterna som samlas på Barnahuset. Socionom 1 från Barnahuset A beskriver det:

[...]vi ska på något sätt vara klistret mellan myndigheter för det är inte alltid så att samverkan går enkelt [...] (Socionom 1, Barnahuset A)

Samverkan mellan myndigheterna sker på Barnahuset. Barnahuset är i sig ingen myndighet och socionomerna har därför inte mandat att bestämma vad de andra myndigheterna ska göra. Det som de kan göra är att lyfta de olika myndigheterna för att alla ska få komma till tals samt lyfta att barnet alltid ska vara i fokus. Socionomerna är även de personer som ansvarar och förbereder inför förhören, att alla är på plats och på rätt ställe. De försöker skapa en välkomnande miljö och en stark gemenskap för att myndigheterna ska kunna samarbeta enklare med varandra. Tre av fem Barnahuset pratar om att det även kan innebära att agera som en kommunikator mellan myndigheterna för att samarbetet ska fungera. Socionom 5 från Barnahuset C förklarar det:

[...]sen behöver man ju också ha förståelse för varandra så man behöver ju veta lite och där tänker jag att vi samordnare har liksom en stor roll i att vara vad ska man säga tolk emellan [...] (Socionom 5, Barnahuset C)

Eftersom Barnhus inte är en myndighet blir de neutrala gällande beslut som ska tas och har därmed möjlighet att vara kommunikatörer mellan myndigheterna. Myndigheterna har samma mål, vilket är att besluten som fattas ska ske efter artikel 3 barnets bästa. Eftersom myndigheterna har olika perspektiv och fokus kan barnets bästa tappas bort och socionomerna kan behöva agera som tolk, som socionom 5 benämner det, för att belysa att barnet ska vara i fokus.

Socionomerna hjälper och rådgör med andra myndigheter om hur andra bör agera och när det ska ske en anmälan. En del av deras arbete är att se till att myndigheter vet vad ett Barnhus är och hur de arbetar. Socionomerna marknadsför och informerar om Barnhus arbete både till myndigheter men även till exempelvis personal på skolor och förskolor.

Vi har också anordnat utbildningar [...] för olika professioner eller vad som efterfrågas och också lyfta olika frågor med olika professioner som vi tycker behöver lyftas eller som vi marknadsför (Socionom 3, Barnhus B)

Marknadsföring sker till de som träffar barnen i första hand, som polis, socialutredare och pedagoger. En person som möter barnet inför ett möte på Barnhuset är en person från barnets skola eller förskola. Denna person kallas trygghetsperson och en trygghetsperson följer med för att ge stöd och trygghet till barnet. En sak som bidrar till att trygghetspersonen själv känner sig trygg är marknadsföring om Barnhuset. Där får pedagoger och lärare veta vad som händer på Barnhuset. Det bidrar till att trygghetspersonerna kan känna sig trygga och då bidra till barnets trygghet och således bemöta och hjälpa barnet. Socionom 5 på Barnhus C ger ett exempel på när en trygghetsperson inte fått information om vad som kommer ske och därmed upplever en oro när de följer med ett barn till Barnhuset:

[...] en trygghetsperson säger vi, och att sitta här ute då i väntrummet och kanske tänker liksom shit vad har jag gjort för någonting och va det här verkligen rätt? [...] det är samma tankar som de alla sitter med och då behöver man ju boozta dem lite att jo men du har dina anmälningsskyldighet, du har gjort rätt och om det känns jobbigt så får du prata med din arbetsledare om du

kan liksom ha något stöd och och förhoppningsvis så har det ju inte hänt någonting och då har du gjort ditt jobb och lyssnat på barnet [...]

Socionom 5 från Barnahus C beskriver vilka tankar en trygghetsperson kan ha när hen kommer med ett barn till Barnahuset. Trygghetspersonerna sitter med många tankar om orosanmälan vilket skapar obehagliga känslor samtidigt som de förstår att de gör det för barnets bästa.

Även om trygghetspersoner ska finnas där som en trygghet och stöttning för barn kan socionomerna behöva möta barn och familjemedlemmar är när det finns behov för några enstaka samtal, dessa samtal benämns som krisstöd.

[...] min roll att samordna men också då att erbjuda krisstöd här för både barn och föräldrar. (Socionom 3, Barnahus B)

Om det råder en större problematik som kräver behandling eller längre samtalskontakt remitterar Barnahuset samtalen till exempelvis BUP. Det som kan skilja Barnahuset åt gällande arbetsuppgifterna är att det finns olika typer av samtal. Det erbjuds alltid krisstöd av alla Barnahus men en del Barnahus har max 5 samtal och andra Barnahus har utrymme för fler samtal och en längre kontakt. Fyra av fem Barnahus journalför inte ärendena om inte ärendena är ett biståndsbeslut.

6.1.2 Stöttning till barn

Samarbetet mellan de olika professionerna är speciellt viktigt för att barnet ska få den hjälp som behövs. Redan innan lagen om barnfridsbrott kom arbetade ett av våra Barnahus med barn som bevittnat våld. För fyra av fem Barnahus är dock barn som bevittnat våld en ny målgrupp. Att barnfridsbrott är en ny lag gör att de barn som tidigare inte fått hjälp nu har samma rätt till stöd som barn som blivit fysiskt utsatta. Vid en vidare diskussion skulle det sägas att lagen har skapat en lägsta nivå för Barnahuset. Jane Addams mikrosociologiska perspektiv (Misheva 2022, s. 210-211) fokuserar på människors vardag och de grundläggande mänskliga behoven för att kunna förändra samhällets strukturer. Att alla barn via den nya lagen har rätt att få

samma grundläggande behov tillgodosedda och att inte något barn ska ha en vardag som innehåller någon typ av våld eller övergrepp. Alla barn har rätt till stöd och hjälp även de som inte blivit utsatt för direkt fysisk våld.

Socionomerna uttrycker att barnen som kommer till Barnhuset kan uppleva många olika känslor och inte förstå vad som händer. Socionomer på alla Barnhusen berättar att det viktigaste i bemötandet med barn som misstänks varit utsatta av barnfridsbrott är att lyssna, aldrig skuldbelägga, inge hopp och låta barnen få berätta vad som hänt.

[...] de viktigaste jag tänker är att barn blir hörda, att deras röst blir hörd, de är ju målsägare, de är ju superviktigt. Att det blir ett fokus på barnets historia, även att de verkligen känner å de var verkligen någon som lyssnade på mig. De tycker jag är de viktigaste, då de har ju inte hörts innan [...] (Socionom 1, Barnhus A)

Att barn ska bli hörda och få uttrycka sin mening vid beslut gällande barnet är en del av artikel 12 i barnkonventionen. Alla Barnhusen följer och har barnkonventionen med sig i sitt arbete. När deras arbete och beslut påverkar barn måste de även utgå från artikel 3 som är om barns bästa. Vad som är barnets bästa skiljer sig beroende på situation och barn, men det viktigaste för alla Barnhus är att barnet är i fokus samt får den hjälpen och stötningen som barnet behöver. Den stötningen kan se olika ut beroende på var barnet befinner sig i processen och vad barnet är redo att prata om. Stötningen handlar om att göra saker begripliga och sammanhängande, normalisera barnets känslor och kroppsliga reaktioner.

Att man kan lyssna och hjälpa till att sätta ord på dels vanliga känslor och symptom. [...] När de varit med om såna här saker är det inte så konstigt om man har svårt att sova eller ont i magen [...] Vi tänker också göra det begripligt om vad som händer, vilka var det man träffade och varför. Att ge så mycket information beroende på ålder, förklara så att barn faktiskt förstår för att det oftast är lättare att hantera när man kan förstå (Socionom 4, Barnhus B)

Ett sätt att uppfylla barnets bästa, artikel 3, är att låta barnet vara medveten om vad som händer och förklara saker som känns otydliga. Detta är för att resan till Barnhus ska

bli mindre jobbig och förvirrande för barnet. Barnet kan uppleva många känslor men kan ha svårt att förstå vad de innebär och varför barnet känner som det gör. Därför är det viktigt för de professionella att barnet är med i processen och förstår i den utsträckningen som är möjligt med hänsyn av barnets ålder och mognad. Barnhusen erbjuder samtal i form av krisstöd om barnet har behov av att prata mer om det som hänt. Samtalen är max 5 stycken för både barnet och andra familjemedlemmar. Det är dock ett av fem Barnhus som kan erbjuda en längre form av kontakt. Om barnet skulle ha en svårare problematik exempelvis gällande självskadebeteende eller suicidrisk hänvisar de vidare till BUP, specialistpsykiatrin eller första linjen där det är möjligt att ha en längre och behandlande kontakt.

Att Barnhusen erbjuder föräldrarna samtal är för att det kan handla om att föräldrarna eller föräldern inte vet hur hen ska bemöta barnet. En del Barnhus erbjuder även familjebehandling som kallas KIBB (kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel). Om föräldrarna redan är i kontakt med socialtjänsten kan de hänvisas till att prata med dem eftersom de är mer insatta i deras situation eller att ta kontakt med skolan för samtal med barnet under skoltid. Även Renner, Piescher & Mickelson (2023, s. 2523-2524) påpekar att det är viktigt att ta in hela familjen i förändring i processen. I deras artikel skriver de att CPS arbetar med föräldrar genom terapi och föräldrautbildningar. Det som vi kunde se i vår empiri är att det finns en stor skillnad i vad varje Barnhus kan erbjuda. Det finns ett visst grundstöd som alla erbjuder men sen finns det även de Barnhus som kan erbjuda mer behandling än andra.

Ett annat sätt att stötta barn är att utgå från artikel 3 i barnkonventionen om barnets bästa där processen ska fungera och inte vara skadlig för barnet. Socionom 1 från Barnhus A uttrycker att det ibland kan innebära att det inte är barnets bästa att förhöras eftersom att det är för jobbigt för barnet i stunden. I citatet nedanför ger socionom 1 ett exempel på en fiktiv person med namn Pelle:

[...] de hade varit ett gäng ärenden tidigare där föräldrarna gör anmälningarna mot varandra, liksom att föräldrarna på något vis gör att barnet blir en slagpåse [...] man känner att barnet utsätts bara för föräldrarnas konflikter och då kan

man ju på ett samråd bara jamen det är ju inte för barnets skull eller bästa att han Pelle hörs denna gången. Och då kan åklagaren kanske säga att han då inte väljer att höra Pelle nu för de tycker de blir för svårt för honom nu. Han ska liksom välja mellan mamma och pappa på ett sätt som inte är bra för honom och då kan åklagaren sätta och lägga ner förundersökningen. Det här blir inget förhör så låter man socialtjänsten ta emot ärendet. (Socionom 1, Barnhus A)

Även om barnet inte förhörs på Barnhuset kan socialtjänsten ta emot ärendet och stötta barnet och familjen på andra sätt. Det viktigaste är att alla barn blir hörda och får den hjälp som de behöver. I likhet med vad barnkonventionen uttrycker i artikel 12, uttrycker socionomerna att den viktigaste aspekten är att barnet har möjlighet att göra sin röst hörd, även om detta inte nödvändigtvis sker under ett förhör på Barnhuset. Kläfverud (2021, s. 266) nämner dock att ibland kan det vara viktigt att barnet hörs i ett förhör på Barnhuset trots att det är smärtsamt i stunden eftersom att det kan gynna barnet långsiktigt. Att det således enligt barnperspektivet är barnets bästa att höras trots allt. Men författaren påpekar även att det kan vara svårt att veta vad som faktiskt är barnets bästa och således följa barnperspektivet.

För fyra av fem Barnhus har barn som bevittnat våld varit en ny målgrupp i samband med att den nya lagen barnfridsbrott lagstiftades. Det innebär att de barnen som bevittnat våld utan att själva blivit fysiskt skadade inte har kommit till de Barnhusen innan denna lagändring. Addams (Misheva 2022, s. 206) hade även en framtidssyn om att alla människors upplevelser skulle vara likvärdiga och att alla människors behov skulle förstås. Barn som bevittnat våld har tidigare inte fått sina behov förstådda eller anses likvärdiga som någon som blivit direkt utsatt för fysiskt våld.

6.2 Samverkan

Socionomerna på Barnhusen upplever att de arbetar mycket för att få samverkan att fungera. När samverkan mellan de olika myndigheterna fungerar är det ett sätt att få in ett helhetsperspektiv av barnets situation. Nedan skriver vi om hur samverkan på Barnhus ser ut och de professionellas olika roller samt en diskussion om helhetsbedömning. Socionom 1 på Barnhus A beskriver att samarbetet börjar på

samrådet och socionom 5 på Barnahus C påpekar att de professionella behöver förbereda sig på sitt eget håll innan samrådet. Exempelvis se om familjen har varit anmäld tidigare, om sjukvården eller BUP har något som kan vara relevant för alla att veta. Sedan under samrådet börjar samarbetet ta form.

6.2.1 Professionernas olika roller

Som det nämnts ovan bygger Barnahus mycket på att samarbetet mellan olika myndigheter fungerar. Socionomerna på Barnahuset är klistret mellan de olika myndigheterna och deras roll som samordnare ger dem ett övergripande ansvar för Barnahuset. På ett smidigt sätt ska samarbetet mellan bland annat socialtjänst, polis och åklagare fungera. För att samarbetet ska fungera uttrycker flera av intervjupersonerna att det är viktigt att det är tydligt vilket ansvar de olika professionerna har. Socionom 1 på Barnahus A uttrycker det på detta sätt:

[...] alla har sitt tydliga ansvar och de är viktigt att vi håller på det. Asså det är jätteviktigt att vi kan samverka och höra varandra, vi tänker så och ni tänker så. Men att fortfarande ska ju polis och åklagare göra en brottsutredning, socialtjänsten ska tänka skydd, stöd och behandling framåt, BUP och sjukvård ska tänka på sina sjukvårdsinsatser. Vi ska fortfarande vara våra professioner, det är så himla viktigt att behålla det. (Socionom 1, Barnahus A)

På alla 5 Barnahus som vi besökt har socionomerna vi intervjuat varit tydliga med att de olika professionerna haft sina egna roller, uppdrag och ansvarsområden. Deras mål är att samla kompetensen från flera olika yrken som tillsammans kan diskutera om vad som är det bästa för barnet. Socionom 6 på Barnahus D konstaterar också att det är tydligt att åklagare har ansvar för brottsutredning och att Barnahuset arbetar med den behandlande delen. Hen nämner även att de olika professionerna och myndigheterna har olika lagar och riktlinjer att förhålla sig till.

Det är ju ganska strikt för vi har ju våra egna lagar att förhålla oss till. Så att jag tänker att var och en får ta ansvar utifrån där ens lagstiftning klickar in eller inte gör det så att säga och det är ju inte fritt fram för att vi sitter tillsammans utan vi har ju sekretess och att det måste vi ju förhålla oss till ändå. (Socionom 6, Barnahus D)

Som socionom 6 konstaterar finns det olika lagar för de professionella att förhålla sig till. En av lagarna som Barnhuset arbetar mycket efter är barnkonventionen. En stor del av Barnhusets arbete överlappar med barnkonventionens artiklar 12 & 19 om att barnet har rätt att komma till tals och att barn ska skyddas mot psykiskt och fysiskt våld.

Även om barnet ska vara i fokus och att alla ska följa barnkonventionen menar socionomerna att det kan vara svårt med samarbetet ibland. Socionom 4 på Barnhus B säger detta om hur ansvarsfördelningen och samverkan mellan de olika myndigheterna ser ut.

Ja det var ganska tydligt skulle jag säga. Sen kan det ju krocka, jag tänker det är väl tydligt vad polisen tycker de ska göra. Åklagaren har sina och socialtjänsten sitt så det är tydligt på ett sätt sen kan det ju vara att olika myndigheters bedömningar är inte alltid det går hand i hand. Eller så att polisen vill att man väntar, socialtjänsten behöver gå in. Man behöver prata med varandra och hitta liksom ett bra sätt men sen är det väl tydligt att någonstans barnets skydd går alltid först och jag tycker polisen och åklagare också satt det tycker jag är ganska tydligt. (Socionom 4, Barnhus B)

När flera myndigheter ska samarbeta är det inte alltid som alla tycker lika. Utifrån ovan citat förstår man att ibland krockar de olika professionellas bedömningar om vad som är det bästa för barnet och situationen. Dock konstaterar hen även att de kan komma överens om att barnets skydd är en prioritet. Att en gemensam ståndpunkt för att barnets skydd ska prioriteras och är en förutsättning för samverkan. Lagarna stärker barns rättigheter och belyser att deras skydd ska prioriteras.

6.2.2 Helhetsbedömning

Genom att samla flera myndigheter under samma tak och låta dem diskutera barnets bästa försöker de professionella få till en helhetsbedömning om barnets situation och vad barnet och familjen kan behöva och vad nästa steg blir. När det blir ett samråd om barnet försöker de professionella skapa sig en helhetsbild för att kunna göra en bra bedömning.

Gustafsson (2018, s. 55-56) skriver om begreppen rättighetsfragmentering och ansvarsfragmentering. En tolkning som vi gör är att Barnahus skulle kunna vara ett sätt att försöka motverka rättighetsfragmentering. Rättighetsfragmentering handlar nämligen om att det görs punktinsatser framför att en helhetsbedömning av individens situation utförs. Barnahus är ett sätt att samla myndigheterna som arbetar med våldsutsatta barn och där ta ansvar för rättsprocessen, men även stöttningen till barnet och familjen. Att myndigheterna samlas på detta vis skulle kunna ses som ett försök att motverka ansvarsfragmentering, då ansvarsfragmentering handlar om att det kan vara svårt att veta vem som gör vilka insatser och vem som har huvudansvar. På samrådet sitter representanter från flera myndigheter och tillsammans diskuterar barnets situation och skapar en helhetsbedömning för vad som är barnets bästa. Man skulle kunna diskutera att för de barnen som inte kommer till Barnahuset eller som inte får sitt ärende diskuterat på samrådet är inte denna helhetsbedömning lika stark. Där görs istället punktinsatser från polisen och socialtjänsten. Som det även tas upp under nästa rubrik, hamnar inte alla barn som bevittnat våld på Barnahusets samråd. I dessa fall skulle det kunna vara att helhetsbedömningen brister med anledning av att de professionella inte tillsammans kan diskutera och höra hur de andra myndigheterna tänker utifrån sin specialiserade kunskap. Socionom 2 på Barnahus A säger detta:

Det måste vara en polisanmälan i botten för att det ska bli ett samråd. För annars får vi inte prata. Inte bara på en orosanmälan, det måste vara polisanmälan också. (Socionom 2, Barnahus A)

Ett krav för att barnen ska komma till Barnahus är alltså att det ska inkomma en orosanmälan och en polisanmälan. Rättighetifiering baseras på att sociala rättigheter har blivit mer individualiserade och begreppet rättighetsdisciplinering handlar om att människors rättigheter har både krav och skyldigheter (Gustafssons 2018, s. 54-56). Det måste finnas två anmälningar för att barnets ärende ska tas upp på Barnahusets samråd, anmälningarna är således ett krav för att barnets rättigheter ska bli tillgodosedda på Barnahuset. Att det krävs två anmälningar kan ses som ett tecken på en sådan rättighetsdisciplinering som i sig medför att flera barn som kanske skulle ha behov av samtal på Barnahus inte ses tillhöra klientgruppen. Även om barnet inte kommer till Barnahuset kan hen fortfarande förhöras och få sin röst hörd, och barnet kan få stöd av socialtjänsten att hantera situationen. Men det finns inte ett samarbete om barnets situation mellan dessa insatser.

Att det bara kan bli ett samråd om det finns både polisanmälan och orosanmälan stämmer på samtliga Barnahus som vi pratat med. Dock på Barnahus B förklarar socionom 4 att barnen kan komma i kontakt med Barnahuset även genom att föräldrar ringer och ber om stöd.

[...] vi erbjuder även till de som inte har polisanmält och då kan det vara föräldrar som ringer hit och berättar. [...] Ibland kan det vara att det kanske hänt lång tid tillbaka, det finns ingen oro för barnet egentligen i stunden eller så att det var ett övergrepp för ett år sedan och de har ingen oro för ungdomen just nu. Då kan det vara att de kanske bara kommer hit. (Socionom 4, Barnahus B)

På Barnahus B erbjuder de stöd även utan att det behöver finnas ett samråd och anmälningar i grunden. Där kan föräldrar till barn ringa och om det inte finns någon oro för barnet i stunden behöver inte någon anmälan göras. Rättighetsindividualisering handlar om att individer själva får se till att dess rättigheter blir tillgodosedda (Gustafsson 2018, s. 54-55). Att föräldrar själva kan kontakta Barnahus och be om hjälp kan ses som en del av rättighetsindividualiseringen.

Till skillnad från Barnahus B säger socionom 6 på Barnahus D detta om att föräldrar skulle ringa till Barnhuset och be om stöd.

Men man kan ju inte riktigt ringa hit.... man kan ju ringa hit, föräldrar och så, men det är klart man kommer ju bli anmäld då. (Socionom 6, Barnahus D)

Socionom 6 använder som exempel att om en förälder ringer in och säger att det är våld i hemmet eller att barnet blir slaget finns det en anmälningsplikt, vilket betyder att det kommer att behövas göras en orosanmälan. Hen påpekar också att det är viktigt att man inte lurar föräldrar att de kan vända sig till Barnhuset anonymt och få hjälp. På dessa två Barnhusen, B och D, ser man olika på att föräldrar skulle ringa till Barnhuset och be om hjälp. Beroende på vilken kommun barnen som behöver stöd bor i ser deras möjligheter till stöd från Barnhusen olika ut. Det gör att rättighetsindividualisering kan ses som en förmån vid vissa tillfällen.

6.3 Barnen som inte kommer till Barnahus

Barnahus finns för att underlätta rättsprocessen för våldsutsatta barn, genom att samla flera myndigheter under ett tak. Dock är det inte alla barn som bevittnat våld mellan närstående som kommer till Barnhuset och det finns flera olika anledningar till detta. Det finns tre anledningar som vi funnit i vår empiri. Första anledning till detta som våra intervjupersoner tog upp är polisens organisering när det gäller barnfridsbrott. Den andra anledning är att vissa barn inte öppnar upp sig om våldet och den tredje anledningen är att orosanmälningar och polisanmälningar inte görs i lika hög grad när det "bara" gäller barnfridsbrott och inte fysiskt våld mot själva barnet. Nedan går vi in djupare på dessa anledningar.

6.3.1 Polisens organisering av barnfridsbrott

Tre av fem av de Barnahus som vi intervjuat socionomer på berättar om polisens organisering när det kommer till barnfridsbrott. De nämner att polisen är organiserad

på ett sätt att när barn bevittnar våld mellan närstående vuxna hamnar det ärendet på en annan avdelning av polisen än den som har ett samarbete med Barnhuset. Om barnet istället bevittnar sitt syskon bli slaget av en förälder hamnar det ärendet på en avdelning av polisen som är kopplad till Barnhuset. Addams (Misheva 2022, s. 206-207) lyfter människor grundläggande behov och att alla ska ses som jämlika vilket detta talar emot eftersom barnen inte får samma stöd och hjälp beroende på vilken avdelning som får deras ärende. Socionom 1 från Barnhus A beskriver organiseringen på detta sätt:

[...] just vårt Barnhus eller våra samråd har vi bara barn som bevittnar våld mot syskon, barn som bevittnar våld mot föräldrar eller mellan föräldrar, dem har inte vi på samråd och de handlar om en organisationsfråga tror jag i stort, den gruppen landar hos vuxenutredare hos polisen asså dem hamnar hos en annan del men där vi hoppas och har som mål att kunna ha hela målgruppen på samråd [...] (Socionom 1, Barnhus A)

Socionom 1 säger här att de själva hoppas på att kunna samla hela målgruppen på Barnhusets samråd. Hen fortsätter med att säga att på grund av detta, om man kollar på statistiken som Barnhuset för, är antalet ärenden om barnfridsbrott inte lika många som det hade kunnat vara om de haft hela målgruppen. Även socionom 3 på Barnhus B och socionom 7 på Barnhus E uttrycker liknande frustration om polisens organisering och om att barnen som bevittnat våld mellan föräldrar inte hamnar på Barnhusets samråd.

Men då kommer inte det till våra poliser här automatiskt utan då ligger det på vuxengruppen som handhar ja, så det är det som blir knepigt då. Så då kommer inte det upp på samråd här och det har vi flaggat för och pratat om fram och tillbaka hur man ska nå de här [...] (Socionom 3, Barnhus B)

[...] en annan enhet för polisen som har grundbrottet och så och de är dem på något sätt som äger det ärendet också och de är inte knutna till Barnhus. Vi har inte fått till ett samarbete med dem så att det är lite problematiskt för oss [...] (Socionom 7, Barnhus E)

Socionom 7 fortsätter med att förklara att de barn som bevittnat våld mellan sina föräldrar ofta förhörs på Barnhuset och att socialtjänsten sitter med och gör en skyddsbedömning. Dock menar hen att det inte sker ett faktisk samråd om barnet och dess situation. Hen säger att polisens organisering försvårar samverkan mellan de olika myndigheterna och hur ärendet ska hanteras. Socionom 2 på Barnhus A påpekar att de barn som hamnar på den andra avdelningen av polisen missar att professionella sitter ner och pratar om barnens situation samt förbereder förhör och insatser på bästa sätt för barnet. Båda socionomerna påpekar att när ett ärende hanteras av en annan avdelning av polisen som inte har ett samarbete med Barnhuset kan de inte samverka. Gustafssons (2018, s. 55) begrepp rättighetsfragmentering skulle kunna appliceras på denna situationen med barnen som inte kommer till Barnhuset. En del av rättighetsfragmentering är att insatser delas upp i mindre delar och att ansvaret över individens situation delas upp och det kan vara svårt att veta vem som har huvudansvar. För barn i denna situation är det polisen som har ansvar för brottsutredningen men oftast utförs själva förhören ändå på Barnhuset. Socialtjänsten kan sitta med och lyssna på förhöret för att göra en skyddsbedömning. De har olika ansvar och uppgifter men i och med att barnets ärende inte är en del av Barnhuset samordnas inte samverkan mellan dessa två myndigheter. Precis som de andra barnen som inte kommer till Barnhusets samråd på grund av att det inte kommer in anmälningar finns det även för dessa barn en risk att helhetsbedömningen av barnets situation brister.

6.3.2 Myndigheters okunskap

Fyra av fem av Barnhusen nämner att mycket av deras arbete går ut på att informera andra myndigheter och verksamheter som arbetar med barn om vad Barnhuset är och vad de kan erbjuda. Barnhus E har öppet hus en gång i månaden och socionom 2 på Barnhus B säger såhär:

Vi jobbar ju en hel del på marknadsföring. Vi är rätt ofta ute på skolor, tar mindre kommuner och samlar dem på ett o samma ställe liksom...så samlar dem ihop en 70-80-100 lärare i nån samlingslokal runt om, bjuder in så kommer vi dit och berättar om Barnhuset, kanske berättar om anmälningsskyldigheten o så där. (Socionom 2, Barnhus B)

Socionomerna upplever att deras arbete handlar om att informera andra om sitt arbete och finnas till hand när socialtjänsten eller polisen behöver diskutera något i ett ärende. Att socionomerna på Barnhuset marknadsför sig till professioner runt dem kan ses som ett sätt att försöka motverka rättighetsindividualisering. Gustafsson (2018, s. 56) skriver om rättighetsindividualisering och att det innebär att den enskilde har ansvar för att själv reda ut vilka rättigheter och skyldigheter hen har. Genom att Barnhuset informerar kan det tolkas som ett försök att motverka att barnen själva ska behöva veta om sina rättigheter och skyldigheter, det kan professionella runt barnet kunna istället.

Det finns inte bara en okunskap om Barnhusets arbete, utan flera av socionomerna nämner också att det finns en okunskap om barnfridsbrott. Att vissa barn inte kommer till Barnhusets samråd för att en polisanmälan inte görs, går att koppla ihop med okunskapen från andra myndigheter om barnfridsbrott. Socionom 3 på Barnhus B berättar om hur det inte alltid är en självklarhet att socialtjänsten gör en polisanmälan om ett barn berättar att den sett eller hört våld i hemmet. Även socionom 2 på Barnhus A nämner att anmälningen av barnfridsbrott från polisens vuxenhet inte anmäls i en grad som hen upplever att det borde kunna göras, på grund av att kunskapen om barnfridsbrott hitintills inte är utbredd. Socionom 3 på Barnhus B uttrycker sig på detta sätt om införandet av lagen om barnfridsbrott:

Det är hur vi ska nå de här barnen, att vi hela tiden påpekar till andra professioner att nu är det ett brott mot barn. Att för det är väldigt svårt att vända tankesättet, både inom rättsväsende och socialtjänst, att det är faktiskt ett brott mot barnen, de är inte bara vittnet. Utan det är ett brott mot barn. Men så det påverkar ganska mycket och att vi försöker uppmärksamma till exempel socialtjänsten på det. Om ett barn berättar på skolan att igår slog pappa mamma och jag tyckte det var jättejobbigt och jag hörde mamma grät. Så gör skolan en orosanmälan till socialtjänsten och där i de lägena har vi mycket. Alltså vad gör socialtjänsten då? För det är absolut idag ingen självklarhet att de polisanmäler det. Däremot om barnet säger att igår slog pappa mig, då är det mycket större sannolikhet att de polisanmäler. (Socionom 3, Barnhus B)

Socionom 3 uttrycker här att det fortfarande finns en viss okunskap om barnfridsbrott bland andra myndigheter och att detta påverkar att polisanmälningar inte görs lika ofta som de borde, vilket leder till att barnet inte får ett samråd på Barnhuset. Genom att vissa barn inte får möjligheten att ha professionella som tillsammans diskuterar vad som kan vara bäst för barnet finns det en risk för att barnets rättigheter inte tillgodoses. Rättigheter som att skyddas mot bland annat psykisk misshandel som är en del av artikel 19. Gustafssons (2018, s. 54-55) begrepp rättighetsindividualisering kan appliceras här då det blir barnets eget ansvar att se till att få sina rättigheter tillgodosedda om anmälningar inte görs i den utsträckning som de bör. Att barnet själv behöver veta vilka rättigheter hen har och kanske själv behöva göra en polisanmälan.

Barn som lever i våld kan ha svårt att öppna upp sig om våldet eftersom det kan finnas mycket skuld känslor inblandade. Detta är något som både våra intervjupersoner och Renner, Piescher & Mickelson (2023, s. 2523-2524) tar upp. Socionom 5, från Barnhus C, nämner att man får acceptera att det finns ett stort mörkertal av barn som aldrig vågar berätta om våldet i hemmet. Att vissa barn inte vågar berätta kan kopplas till Gustafssons (2018, s. 56) begrepp rättighetsdisciplinering. Det kan ställas krav som kan upplevas som integritetskränkande och innebära ett maktförhållande mellan barnet och exempelvis förhållaren. Vissa barn kanske inte vågar berätta för att de tycker att det skulle vara jobbigt att avslöja våldet i familjen. Socionom 5 säger även att socialtjänsten ibland är lite för snabb i att ta ett beslut om att inte polisanmäla, för att de antar att det ändå inte kommer leda till fällande dom. Detta håller inte socionom 5 med om är till barnets bästa, utan att det är bättre att göra en anmälan och låta det framkomma under vägens gång att det inte leder till fällande dom.

Renner, Piescher & Mickelson (2023, s. 2523-2524) skriver även att barn som bevittnat våld får mer långvariga konsekvenser än barn som utsätts för fysiskt våld. Detta kan vara för att de barn som bevittnat våld inte alltid får samma eller lika mycket insatser och stöttning som barn som fysiskt blivit utsatta. Vi kan koppla författarnas resonemang till vår empiri därför att polisanmälningar om barnfridsbrott inte görs i lika

hög utsträckning som för fysiska misshandlingar. Därav går en del barn om miste om insatser som hade kunnat hjälpa dem genom det traumat som bevitnat våld faktiskt är.

6.4 Barns rättigheter

Socionomer på alla Barnahusen är överens om att barnen ska vara i fokus och att deras rättigheter ska säkerställas. Enligt artikel 1 i barnkonventionen är barn alla som är under 18 år. Fyra av fem Barnahus uttrycker att lagstiftningen av barnkonventionen och barnfridsbrott har förstärkt och riktat mer fokus på barn och deras rättigheter. Det Barnahus som inte uttryckte sig om detta arbetade med barn som bevitnat våld redan innan barnfridsbrott blev lag. Innan lagen trädde i kraft ansågs inte barn som bevitnat våld som målsägare utan endast som vittne, vilket är en viktig förändring för att förstärka barnets rättigheter. Socionom 3 och socionom 1 uttrycker det:

Ja den har ju påverkat så att vi har lyft det här både före lagen kom, och nu processar vi det mycket. Det är hur vi ska nå de här barnen att att vi hela tiden liksom påpekar till andra professioner att nu är det ett brott mot barn. Att för det det är väldigt svårt att vända tankesättet, både inom rättsväsende och socialtjänst, att det är faktiskt ett brott mot barnen, de är inte bara vittnet. Utan det är ett brott mot barn. (Socionom 3, Barnahus B)

Jag tänker verkligen så att de är målsägare, att dem har rätt att komma till tals och att deras röst blir hörd, att de kan känna sig lyssnade på, att någon faktiskt lyssnade på lilla mig eller stora mig (Socionom 1, Barnahus A)

Att barnfridsbrott är en lag gör att barnet blir en målsägare och därmed har rätt att höras vid en rättegång. Lagen har gjort att barnens behov och rättigheter uppfylls i större utsträckning än när det endast var barnkonventionen. Barnfridsbrott stärker barnkonventionen och gör att fler professionella följer de olika artiklarna.

Jag tror inte att samhället har varit redo eller fattat riktigt, införstått i, det har varit sådär liksom juridiskt att de är den personen som blev slagen då e det bara det man kan lagföra, dem andra har varit där liksom. Men det är psykiskt påfrestande att se sitt syskon bli slagen. Asså kan ju bli nästan ännu mer traumatiserat. Men man har inte fattat de, man har inte gått, jag tror att juridiken

har också stått i vägen kanske. Men ju mer med barnkonventionen och mer fokus på barn, hur barn far illa så har man ju då liksom jag kunnat gå över de juridiska [...] till sist så har väl polletten trillat ner att det e väldigt traumatiskt att se sitt syskon blev misshandlad liksom. (Socionom 2, Barnahus A)

I citatet ovan säger Socionom 2 att samhället inte har varit redo eller förstått innebörden av bevittnat våld eller vad för konsekvenser det kan ge. De nya lagarna, barnkonventionen och barnfridsbrott, har förstärkt förståelsen för att det är skadligt för barn att bevittna våld. Dock var det redan under senare 1900-talet som det blev erkänt att det fanns negativa effekter av bevittnat våld, enligt Dodajs artikel (2020, s.161). Negativa effekter som att barn som bevittnar våld har större risk att drabbas av psykisk ohälsa. I artikeln som Renner, Piescher och Mickelson (2023, s. 2523-2524) skrev tar även de upp att det kan vara skadligare för barn som “endast” exponeras för våld än de som utsätts för direkt våld på grund av att de oftast inte får den stöttningen och hjälpen som de barnen som faktiskt utsatts av direkt fysisk våld får.

Att barn som bevittnar våld fått ta mer plats med hjälp av de nya lagarna gör att även de barnen får en rätt att komma till tals och att bli hörda. Enligt artikel 2 i barnkonventionen är alla barn lika mycket värda och har samma rättigheter, ingen får diskrimineras. Lagarna har gjort att mer fokus riktar sig mot barn och deras rättigheter vilket gör att fler uppmärksammar att det finns vissa rättigheter som barn har rätt till. Det gör det möjligt att fånga upp flera barn som tidigare inte fått den hjälp och stöd som de haft rätt till. I citaten ovan och nedan uttrycker socionomen att man tidigare inte förstått allvaret i att bevittna våld. Att mer fokus hamnar på barn och deras rättigheter är något som tagit tid och något som socionomerna på Barnahuset fortsätter att arbeta med.

Jag vet inte för att för mig är det så naturligt att tänka att vi ju det påverkar en jättemycket bara att se, som att göra det nästan blir slagen själv. Men lagstiftningen har inte tidigare haft det perspektivet som det har lite mer nu, och det handlar ju inte bara om barn som bevittnar utan att barn kan utsättas överhuvudtaget för att det var ju inte liksom jättelänge sedan man fortfarande fick lov att slå barn då är det bara tillbaka på sjuttioalet (Socionom 2, Barnahus A)

Både barnkonventionen och barnfridsbrott lyfter barnens rätt till grundläggande behov och dess värde som en jämlike, exempelvis artikel 2 om att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter som alla barn. Addams (Misheva 2022, s. 206) belyser också att alla människor skulle erkännas och att jämlikhet ska tillämpas på alla. Detta är något som inte alltid har applicerats på barn, men som nu på senare tid uppmärksammas och genom att lagarna försökt att förbättra villkoren specifikt för barn. Socionom 5 på Barnhus C uttrycker i nedanstående citat hur viktigt det är att fortsätta att kämpa för barnens rättigheter för att få en förändring även om det inte går att se någon skillnad direkt.

[...] man ska ju inte låta det liksom slå ner en att det här det blev ingen fällande dom. Det går inte att ha sådana här ärenden för att det handlar också mycket om att driva saker för att gör man inte det då kommer vi aldrig få en förändring i lagstiftningen. (Socionom 5, Barnhus C)

Barnhuset arbetar för alla barnens rättigheter och genom att lyfta barn som utsatts för bevittnat våld gör det att barn i helhet får en större plats i samhället. I deras arbete handlar det om att fortsätta driva barnens rättigheter framåt. I artikel 19 står det att “barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp” (UNICEF u.å.b). I Jane Addams mikrosociologiska perspektiv tar hon upp betydelsen av att hjälpa människor i deras vardag och de grundläggande behoven för att kunna påverka människornas helhet (Misheva 2022, s. 210-211). Hon tillämpar sin egen teori på fattigdomsfrågan. Det går inte att lösa fattigdomsfrågan genom att flytta några enstaka fattiga personer från ett sämre kvarter till ett bättre när det fortfarande finns fattiga som bodde kvar i de sämre kvarteren (ibid.). Vi kopplar detta till barnen och deras rättigheter. En av grundtankarna med barnkonventionen och barnfridsbrottslagen är att förbättra barns livsvillkor som helhet och inte endast för enskilda individer. Barn har inte haft samma rättigheter som de har nu i samhället, utan det är något som har kämpats för och som fortsätter att kämpas för. För att applicera Addams teori på vårt arbete kan man säga att de professionella inte ska ta barn från

familjerna med våld och sätta barnen i en familj utan våld (från de sämre kvarteren till de bättre). Detta för att så länge det fanns barn som fortfarande bor i familjer med våld är det fortfarande ett problem. Därför ska vi enligt Addams arbeta med barnens vardag och deras grundläggande behov för att kunna hjälpa alla barnen långsiktigt.

Det är inte endast Addams som hävdar att ett samhällsproblem inte endast kan lösas med individuella insatser. Gustafsson (2018, s. 55) skriver om rättighetifiering och att en del av det är rättighetsindividualisering. Att rättigheter i samhället blir lösta på individnivå men att problemet finns kvar på en samhällsnivå och att fler personer kommer drabbas om inte huvudproblemet löses. Även att insatser blir snävare skulle kunna kopplas till Gustafssons begrepp rättighetsfragmentering. Som diskuterat ovan skulle Barnahus kunna ses som ett sätt att försöka motverka rättighetsfragmenteringen, dock skulle det även kunna tolkas som att Barnahus bidrar till rättighetsfragmenteringen genom att specialisera sig på en specifik målgrupp och specifika brott.

Det finns flera Barnahus som erbjuder de 5 samtalen till både barn och familjemedlemmar eftersom våld i familjen påverkar alla familjemedlemmar. Även Renner, Piescher & Mickelson (2023, s. 2523-2524) skriver om hur stödinsatser ofta ges till föräldrar när ett barn blivit misshandlad i familjen. Detta för att hela familjens behov värderas och hela familjen behöver anstränga sig för att en förändring ska ske.

När barn kommer till Barnahus vid misstanke om brott mot barn är det viktigt för socionomerna att de arbetar utifrån artikel 12 "Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad" (UNICEF u.å.b). För att kunna göra detta uttrycker socionomerna att de måste lyssna och låta barnen få berätta sin historia. Socionom 7 från Barnahus E berättar att det kan vara enklare att lyssna på vuxna eftersom de lättare kan verbalisera sig och kommunicera fram sin talan än barn. Det är därför extra viktigt att vara medveten om det och låta barn bli hörda av vuxna.

[...] det starka krafter liksom just när det är våld i nära relation det så finns mycket att dölja, mycket att förneka och så vidare och ju längre man kommer i socialtjänstens utredning desto svagare blir barnens röst och desto starkare blir föräldrarnas röst för att de är liksom vuxna och har lättare att verbalisera och kommunicera och så. (Socionom 7, Barnahus E)

[...] min favorit artikel som handlar om barns rätt att komma till tals för det är så mycket enklare och nu pratar jag även utifrån mig själv det är så mycket enklare ta den vuxnes perspektiv [...] om man inte lyfter fram barnets perspektiv och bara lyssnar på den vuxna då går vi bakåt i tiden tänker jag. (Socionom 5, Barnahus C)

Socionomerna uttrycker hur viktigt det är för ett barn att få veta att den blir lyssnad av en vuxen och att barnets röst faktiskt räknas. Möjligheten att kunna berätta vad som har hänt och bli lyssnad på är något som vi tar för givet att man ska kunna som vuxen men som inte varit lika självklart för barn. Vuxna har lättare att möta andra vuxna som jämlika människor men när de kommer till barn möts de inte med samma syn. Det gör att vuxna inte alltid låter barn få höras och därmed möts inte barn som en jämlike. Att möta andra som en jämlike är något som Addams belyser är viktigt för att kunna påverka samhället (Misheva 2022, s. 206-207). Därmed kan det ha stor betydelse att en vuxen sätter barnet i fokus och låter barnet berätta om det som hänt.

Den vuxne ska alltid utgå från barnets bästa artikel 3 och lyssna om barnet väljer att berätta, men även respektera barnets val om barnet inte vill prata. Genom lagstiftandet av barnkonventionen och barnfridsbrott som lagar har vuxna fått ett ansvar att lyssna och låta barn föra sin talan. Det gör att barnet har fått ett visst mandat där den vuxna måste bemöta barnet i de sociala relationerna som en jämlike. Addams (Misheva 2022, s. 206-207) skriver om att se människors likheter istället för olikheter och att bemöta människor som en jämlike, något som i sin tur skapar en ömsesidig relation. Vi tillämpar Addams centrala begrepp om människors jämlikhet både på barn emellan men även när man talar om barn som en jämlike mot en vuxen.

7. Slutdiskussion

I detta avsnitt sammanfattas studiens viktigaste resultat och vi för en diskussion kring vårt syfte samt besvarar våra frågeställningar. Vi reflekterar även om hur vi tyckte att studien gick och vad vi tycker hade varit intressant att forska vidare på.

Studiens syfte var att undersöka och analysera socionomers beskrivningar av sitt arbete på Barnahus med barn som bevittnat våld utifrån de nya lagarna, barnkonventionen och barnfridsbrott. Men även att undersöka hur de beskriver sitt arbete utifrån andra myndigheters kunskap om dessa lagar. Vi delade in vårt resultat i fyra teman: Socionomers arbete på Barnahus, Samverkan, Barnen som inte kommer till Barnahus och Barns rättigheter. Av dessa anser vi att det var tre punkter som var utmärkande. Den första är hur stöttningen till de utsatta barnen ser väldigt olika ut på de olika Barnahusen. Den andra är att inte alla barn kommer till Barnahus även om de blivit utsatta för samma brott. Den tredje och sista punkten är hur barns rättigheter stärks genom införandet av lagar.

Vår första frågeställning gällande hur socionomer arbetar med barn som bevittnar våld svarades av att de arbetar för att alla barn, även de som bevittnar våld, ska få den stöd och hjälp som de behöver. Barnahusen arbetar lite olika beroende på vilket Barnahus barnet kom till. Ett av Barnahusen erbjöd behandlingar och krisstöd betydligt mer än vad de andra fyra Barnahusen gjorde. Detta gör att det kan se väldigt varierande ut beroende på vilket Barnahus som barnet kommer till, vilket i sin tur ger olika förutsättningar till att bearbeta det som barnen varit med om.

Vi har skapat oss en tydlig förståelse för hur socionomerna på Barnahus beskriver sitt arbete och sina arbetsuppgifter, exempelvis att de arbetar mycket med att få samarbetet att fungera smidigt. De arbetar även mycket med marknadsföring till andra myndigheter och professioner om vad Barnahus samt barnfridsbrott är. Detta gav oss svar på vår andra frågeställning gällande hur socionomerna hanterar kunskaper och föreställningar hos deras samarbetsmyndigheter om bevittnat våld. Socionomernas

arbete med bevittnat våld var inte lika omfattande som vi först trott. En anledning till detta som socionomerna berättade var polisens organisering av barnfridsbrottsärenden. Om vuxna varit våldsamma mot varandra framför barnet hamnar ärendet inte hos Barnhuset. Det bidrar till att många barn går miste om Barnhusets samråd. Samrådet är en central del i att barnet ska få sina rättigheter tillgodosedda efter vad som är bäst för barnet och på samrådet sitter professionella tillsammans diskuterar detta. Att detta skulle kunna påverka om barnet får en helhetsbedömning om sin situation var något som vi diskuterade. På tre av fem Barnhus var polisens organisering ett problem som socionomerna uttryckte viss frustration över på grund av att de helst velat se att alla barnen som bevittnat våld hade fått komma till Barnhuset. En del av socionomernas arbetsuppgifter är att marknadsföra och informera Barnhusets samarbetsmyndigheter för att de ska vara medvetna om att även barn som bevittnar våld kan behöva olika typer av stöttning.

Vår tredje frågeställning besvarades när socionomerna förklarade hur deras arbete kunde förstås utifrån lagarna. Deras gemensamma mål är att med barnkonventionen och barnfridsbrott stärka barns rättigheter, vilket vi kunde tolka från vårt empiriska material. Flera av Barnhusen pratade om hur lagarna hade förändrat deras arbete och att målgruppen för deras arbete hade växt. Barnkonventionen var närvarande i deras dagliga arbete. Barnets bästa och att barnet ska känna sig delaktig och få sin röst hörd var något som framgick i samtliga intervjuer.

Avslutningsvis uppfattade vi att valet av teori var passande och gick att koppla till vår empiri. Med den tiden vi haft, upplevde vi att våra två teorier var tillräckliga men vid mer tid hade möjligtvis en teori till kunnat läggas till för fördjupning av empirin. Den tidigare forskningen vi har anser vi är relevant och intressant. Vi hade velat ha någon artikel om samarbete/samverkan mellan myndigheter och professioner men upplevde att det inte fanns någon artikel som passade. Dock har denna uppsats med vårt empiriska material i fokus hjälpt oss att förstå Barnhusets arbete, de professionellas roll och vilken betydelse lagarna har när det kommer till barnens rättigheter. Vid vidare

forskning hade det varit intressant att intervjua fler Barnahus eller intervjua de andra myndigheterna angående hur de upplever Barnahusets upplägg samt samverkan.

Referenslista

Barnombudsmannen (2021) *Det här är barnkonventionen*.

<https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/#:~:text=Barnkonventionen%20definierar%20barn%20som%20varje%20m%C3%A4nniska%20under,har%20ratificerats%20av%20alla%20FN%3As%20medlemsstater%20utom%20USA> [Hämtad 2023-05-16].

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber AB.

Dodaj, Arta (2020), Children witnessing domestic violence, *Journal of Children's Services*, 15(3): 161-174.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, Maria & Elisabeth Näsman (2012) Interviews with Children Exposed to Violence. *Children & Society*, 26(1): 63-73.

Eriksson, Maria (2012) Participation for children exposed to domestic violence? Social workers' approaches and children's strategies. *European Journal of Social Work*, 15(2): 205-221.

Eriksson-Zetterquist, Ulla & Göran Ahrne (2015) Intervjuer I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber AB.

Gustafsson, Håkan (2018) Rättighetifiering - om rättigheternas tragedi. I: Erhag, Thomas, Pernilla Leviner & Anna-Sara Lind (red.) *Socialrätt under omvandling - om solidaritetens och välfärdsstatens gränser*. Stockholm: Liber AB.

Hjerm, Mikael & Simon Lindgren (2014) *Metod och metod - jag vill ju förstå samhället? I*: Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red.) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Hökbåghe, Maria (2022) *Vanliga missförstånd om barnfridsbrottet*. Linköpings universitet. <https://liu.se/nyhet/vanliga-missforstand-om-barnfridsbrottet> [Hämtat 2023-04-27].

Kläfverud, Maria (2021) *Iscensätta barnperspektiv : före, under och efter Barnahusbesök*. Diss. Socialhögskolan, Lunds universitet.

Lunds Kommun (2023) *Barnahus mellersta Skåne* <https://lund.se/omsorg-och-stod/stod-for-barn-och-unga/barnahus-mellersta-skane> [Hämtat 2023-04-10].

Mills, Charles Wright (1997) *Den sociologiska visionen*. Lund: Arkiv förlag.

Misheva, Vessela (2022) *Jane Addams - mikrosociologi*, i: Lisa Eklund & Bo Isenberg (red.) *Sociologins Klassiker. Upptäckter och återupptäckter*. Lund: Studentlitteratur.

Motion 2019/20: 1534. *Barnahus*. Riksdagsmotion av Annika Hiroven Falk och Pernilla Stålhammar.

Mårtensson, Sofia (2022) *Barnfridsbrott – så är det att arbeta med den nya lagen* <https://www.aklagare.se/nyheter-press/aktuellt-pa-aklagarmyndigheten/barnfridsbrott--sa-ar-det-att-arbeta-med-den-nya-lagen/> [Hämtat 2023-04-10].

Prop. 2020/21:170 Barn som bevittnar brott

Renner, Lynette M., Kristine N. Piescher & Nicole L. Mickelson (2023) Academic Outcomes Among Children Who Experienced or Were Exposed to Physical Abuse, *Journal of interpersonal violence*, 38(3–4): 2510–2533.

SFS 1962:700. *Brottsbalk*.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*.

SFS 2018:1197. *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*.

Stiftelsen Allmänna Barnhus (u.å) *Det fjärde rummet*.

<https://allmannabarnhuset.se/vart-arbete/vald-overgrepp/stod-och-behandling-for-barn-som-utsatts-for-sexuella-overgrepp-och-fysiskt-vald/> [Hämtat 2023-04-25].

UNICEF (u.å.a) *Barnkonventionen*. <https://beta.unicef.se/barnkonventionen> [Hämtad 2023-05-04].

UNICEF (u.å.b) *Barnkonventionen-Läs texten*.

<https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten> [Hämtad 2023-05-04].

Åklagarmyndigheten (u.å.) *Faktablad Barnfridsbrott*.

<https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/informationmaterial/faktablad-barnfridsbrottet.pdf#:~:text=Forskning%20visar%20att%20barn%20som%20bevitna r%20brott%20i%20C3%B6per,v%20C3%A5ld%20mellan%20vuxna%20ut%20C3%B6vas%20i%20n%20C3%A4rvaro%20av%20barn.> [Hämtat 2023-04-10].

Bilagor

Bilaga 1- Intervjuguide

Intervjufrågor

Introduktion

1. Vad heter du och hur gammal är du?
2. Hur länge sedan var det du blev socionom?
  - Har du någon vidareutbildning?
3. Hur länge har du arbetat på Barnahus?
  - Vad är din roll här på Barnahuset?

Arbete

4. Hur ser en vanlig arbetsdag ut för dig?
  - Vilka är dina arbetsuppgifter under dagarna?
5. Kan du berätta lite om verksamheten?
6. Hur kommer barn i kontakt med er på Barnahus?
7. Vad gör ni som socionomer när ett nytt barn kommer till er, hur ser processen ut?
  - Vad är fokuset i ert arbete när barn som bevittnat och utsatts för barnfridsbrott kommer till er?
  - Vad upplever du är viktigt i bemötande med barn som bevittnat våld och varför?
  - Vilken typ av stöd och hjälp finns det för dessa barn?
    - Vill du berätta om hur den stöttningen går till?
  - Hur tar ni reda på vad för stöttning barnet behöver?
  - Vill du berätta om vad fjärde rummet är?
8. Hur ser samarbetet mellan de olika professionerna ut?
  - Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan professionerna?

Lagar

9. Arbetar ni med barnkonventionen, i så fall hur?
  - Hur arbetar ni med barnens bästa?
10. Lagen om barnfridsbrott är relativ ny, vad tänker du om det?
  - Har det påverkat ditt arbete på Barnhuset något, i så fall hur?
11. Hur ser handlingsutrymmet ut för er?

Kunskap eller Okunskap

12. Tidigare har mest fokus legat på barn som blivit utsatta för våld eller utsatt andra för våld, varför tror du inte att samma fokus legat på barn som bevittnat våld?
13. Hur upplever du att andra professioner och myndigheters kunskap om Barnhusets arbete ser ut?
  - Varför tror du att det är så?
  - Har du märkt av detta i ditt arbete? I så fall hur?
14. Hur upplever du att allmänhetens kunskap om Barnfridsbrott ser ut?
  - Varför tror du att det är så?
15. Hur upplever du att andra professioner och myndigheters kunskap om Barnfridsbrott ser ut?
  - Har du märkt av detta i ditt arbete? I så fall hur?
16. När vi frågade människor i vår omgivning om Barnhus och Barnfridsbrott upplevde vi att det fanns en viss okunskap om vad det innebär. Har du några tips om hur man kan sprida mer kunskap?

Avslutning

17. Vi har inga fler frågor, finns det något du vill tillägga som vi inte pratat om eller inte pratat om tillräckligt enligt dig?
18. Får vi ta kontakt med dig igen om det skulle vara något som är oklart?

Tack för att du tog dig tid för oss!

Bilaga 2- Informationsbrev

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i intervjustudie, om arbetet på Barnahus med barn som bevittnat våld mellan närstående vuxna.

Vi är två studenter på Socialhögskolan i Lund som heter Elin Stenlycke Fälteke och Josefin Magnusson. Under denna terminen ska skriva vårt kandidatarbete i socialt arbete där vi vill inrikta oss på Barnhusets arbete. Vi är intresserade av att undersöka hur arbetet på Barnahus går till, specifikt hur ni arbetar med barn som bevittnat våld och utsatts för barnfridsbrott.

Studiens syfte är att få en bredare bild av socialsekreterares arbete på Barnahus med barn som bevittnar våld och utsatts för barnfridsbrott. Samt belysa hur socialsekreterarna hanterar föreställningarna som finns i samhället om barnen som utsätts för bevittnat våld. Vi tänker att det även är intressant att se om och hur barnfridsbrottslagen har påverkat ert arbete. Våra frågeställningar i nuläget är hur arbetar socialsekreterare på Barnahus med barn som har bevittnat våld och misstänks utsatts för barnfridsbrott? Och hur hanterar socialsekreterarna föreställningarna som finns i samhället om barnen som utsätts för bevittnat våld?

Deltagande i studien innebär en intervju på 30-40 minuter som helst utförs på plats. Intervjun kommer att spelas in och hanteras konfidentiellt och avidentifieras. Medverkan är frivillig och kan avbrytas när som helst under studiens gång.

Tack på förhand.
Med vänliga hälsningar,

Elin Stenlycke Fälteke
Socialhögskolan Lund
[Mailadress]
[Telefonnummer]

Handledare: Anders Jönsson
Socialhögskolan Lund
[Mailadress]

Josefin Magnusson
Socialhögskolan Lund
[Mailadress]
[Telefonnummer]

Bilaga 3- Samtyckesblankett

SAMTYCKESBLANKETT

Samtycke till deltagande i studien om Barnahus
arbete med barn som bevittnat våld

LUNDS
UNIVERSITET

Medgivande

Jag bekräftar härmed att jag har tagit del av skriftlig och muntlig information om studien och accepterar att delta. Jag har fått möjlighet att ställa frågor om studien.

Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för obehöriga.

Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Ort och datum _____

Förnamn och efternamn _____

Telefonnummer _____

Namnteckning _____